

TÜRKÇENİN YABANCI
DİL OLARAK ÖĞRETİMİ:
KAVRAM, KURAM VE UYGULAMA

EDİTÖRLER

Nigar İPEK EĞİLMEZ

Handan ÇELİK

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN
978-625-375-286-6

Sayfa ve Kapak Tasarımı
Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı
Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi:
Kavram, Kuram ve Uygulama

Yayıncı Sertifika No
47518

Editörler

Nigar İPEK EĞİLMEZ
ORCID iD: 0000-0003-4266-5935

Baskı ve Cilt
Vadi Matbaacılık

Handan ÇELİK
ORCID iD: 0000-0003-1125-5386

Bisac Code
EDU018000

DOI
10.37609/akya.3464

Yayın Koordinatörü
Yasin DİLMEN

Kütüphane Kimlik Kartı

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi: Kavram, Kuram ve Uygulama / ed. Nigar İpek Eğilmez,
Handan Çelik.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.

341 s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.

Kaynakça ve İndeks var.

ISBN 9786253752866

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Türkçe, son yıllarda Türkiye'nin siyasi, askeri, kültürel ve ekonomik olarak bulunduğu konumun da etkisiyle yabancı dil olarak diğer ülke vatandaşları tarafından ilgi duyulan ve öğrenilmek istenen bir dil haline gelmiştir. Türkçenin yabancı veya ikinci dil olarak öğretimiyle ilgili kapsamlı bilgiler içeren bu eser, dilimizi öğrenenlere yol gösterici olmak amacıyla Türkçe öğretmenliği bölümlerinde eğitim gören lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ve konuya ilgi duyan genel okuyucular için kaleme alınmış olan bu kitap on beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Kavramlar” yer almaktadır. Bu bölümde yabancı dil ve ikinci dil kavramları başta olmak üzere ana dil, ana dili, hedef dil, araç dil, iki dillilik, dil edinimi ve öğretimi kavramları ele alınmıştır.

İkinci bölümde “Tarihsel Süreçte Yabancılar Türkçe Öğretimi” ele alınmıştır. Türkçenin geçmişten günümüze çeşitli dönemlerinde verilen ve Türk dili tarihinde önemli bir yere sahip olan bazı eserler yabancılar Türkçe eğitim ve öğretimi bağlamında değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde “Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Etkileşim” konusu yer almaktadır. Bu bağlamda kültür ve dil ile bunların birbiriyle olan ilişkisi açıklanmıştır. Buradan yola çıkılarak dil öğretiminde kültür aktarımı, çok kültürlülük, kültürler arası etkileşim ele alınmıştır. Bölümün sonunda Yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarında kültürel aktarıma ilişkin örnekler yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Yaklaşımları” açıklanmıştır. Bu yaklaşımlar yapısalcılık, davranışçılık, bilişselcilik, yapılandırmacılık gibi eğitim felsefeleri çerçevesinde ele alınmıştır.

Beşinci bölüm “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Teknikler”dir. Bu bölümde geleneksel ve modern dil öğretim yöntemleri karşıla-

tırılmış, yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve teknikler açıklanarak olumlu ve olumsuz yönleri bakımından incelenmiştir. Bunların yanı sıra bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde yöntem ve tekniklerin kullanıldığı araştırmalar sunulmuştur.

Altıncı bölümde “Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Dil Öğretimi” yer almaktadır. Bu bölümde Avrupa Konseyi (AK) tarafından yayımlanan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM, 2001) incelenerek, bu belgenin yıllar içinde Avrupa'dan başlayıp dünyada dil öğretimi üzerinde nasıl etkiler yarattığı araştırılmıştır. Ayrıca söz konusu metnin yabancı dil öğretim programlarını ve materyallerini hangi açılardan şekillendirdiği, kazanımların neler olduğu ve yabancı dil öğretiminde kabul edilen dil seviyeleri Türkçe öğretimi bağlamında ele alınmıştır.

Yedinci bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi ve Uygulama Örnekleri” yer almaktadır. Bu bölümde okuma becerisi, okuma becerisinin temel kavramları ve bu becerinin önemi Türkçenin yabancı dil öğretimi bağlamında açıklanmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışmalar yapan ve bu konuya ilgi duyan araştırmacılar için çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

Sekizinci bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi ve Uygulama Örnekleri” bulunmaktadır. Bu bölümde dinleme becerisi, dinleme becerisinin temel kavramları ve Türkçenin yabancı dil öğretimi açısından bu becerinin önemi açıklanmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışmalar yapan ve bu konuya ilgi duyan araştırmacıların yararlanabileceği çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

Dokuzuncu bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Uygulama Örnekleri” yer almaktadır. Bu bölümde konuşma becerisi, bu becerinin temel kavramları ve Türkçenin yabancı dil öğretimi açısından önemi ele alınmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışmalar yapan ve bu konuya ilgi duyan araştırmacıların başvurabileceği çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

Onuncu bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi ve Uygulama Örnekleri” bulunmaktadır. Bu bölümde yazma becerisi, yazma

becerisinin temel kavramları ve Türkçenin yabancı dil öğretimi bağlamında bu becerinin önemi açıklanmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında kullanılabilecek çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

On birinci bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi ve Uygulama Örnekleri” yer almaktadır. Bu bölümde dil bilgisi kavramı, Türkçenin yabancı dil öğretiminde dil bilgisinin ele alınışı ve öğretimi konuları açıklanmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dil bilgisi öğretimine yönelik çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

On ikinci bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Söz Varlığı Öğretimi ve Uygulama Örnekleri” yer almaktadır. Bu bölümde söz varlığı kavramı, söz varlığının unsurları, Türkçenin yabancı dil öğretiminde kelime öğretiminin önemi ve kelime öğretimi konuları açıklanmıştır. Bölüm sonunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimine yönelik çeşitli uygulama örneklerine yer verilmiştir.

On üçüncü bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme” ele alınmıştır. Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ölçme araçları açıklanmış ve bu tür ölçme araçlarından örnekler yer verilmiştir.

On dördüncü bölümde, “Yabancılar Türkçe Öğretimi ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar” yer almaktadır. Bu bölümde Türkiye’de ve yurt dışında Türkçe öğrenmek isteyenlere öğrenim veren kurum ve kuruluşlar ile bu kurum ve kuruluşların tarihi gelişimi ve faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir.

On beşinci bölümde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Güncel Sorunlar” yer almaktadır. Bu bölümde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ortaya konmuş ve bu sorunlara çözüm önerileri sunulmuştur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, YÖK tarafından 2018 yılında yayımlanan Yeni Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında yer alan derslerden biri olup YÖK tarafından bu dersin sekizinci yarıyılı lisans programlarında zorunlu olarak okutulması uygun görülmüştür. Zorunlu bir ders olması nedeniyle bu alanda yazılan güncel eserlere her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Alanda var olan diğer Yabancılar Türkçe Öğretimi kitaplarından farklı olarak bu eserde YÖK lisans programında belirtilen başlıkların yanı sıra Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğre-

timinde dört temel dil becerisi ve kelime öğretimi konuları ayrıca ele alınmış, yabancılar Türkçe öğretiminin sorunları, öğretim yapan kurum ve kuruluşlar gibi birçok ek başlığa yer verilmiştir. Ayrıca bu kitapta Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi esnasında kullanılabilir uygulamalar örneklerinin yer alması ve dolayısıyla öğrencilere yol gösterici uygulamalar içermesi kitabın en önemli özelliklerinden biridir. Tüm bu özellikleri ile bu kitabın hem alanda çalışan bilim insanlarına kaynak teşkil etmesi hem de üniversitelerin Türkçe eğitimi bölümlerinde ders kitabı olarak okutulması açısından oldukça uygun olduğu düşünülmektedir.

Eserin bütün bölümleri alana gerek bilimsel çalışmalarıyla gerekse bu alanda dersler vermek suretiyle katkı sunan, alanında uzman ve nitelikli yazarlar tarafından kaleme alınmıştır.

Doç. Dr. Nigar İPEK EĞİLMEZ

Dr. Handan ÇELİK

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Kavramlar..... 1 <i>Sinem GÖNEN KAYACAN</i>
Bölüm 2	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Tarihi..... 17 <i>Mustafa GÜNEŞ</i>
Bölüm 3	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürel Etkileşim 33 <i>Ayşegül BAYKAN</i>
Bölüm 4	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Yaklaşımları 51 <i>Ersoy TOPUZKANAMIŞ</i>
Bölüm 5	Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Teknikler 77 <i>Emine SUR</i>
Bölüm 6	Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve Dil Öğretimi..... 107 <i>Ömer Faruk İPEK</i>
Bölüm 7	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisi ve Uygulama Örnekleri 121 <i>Gülan KALI</i>
Bölüm 8	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi ve Uygulama Örnekleri 139 <i>Handan ÇELİK</i>
Bölüm 9	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Uygulama Örnekleri..... 161 <i>Hatice GÜNEŞ</i>

Bölüm 10	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi ve Uygulama Örnekleri	181
	<i>Ersoy TOPUZKANAMIŞ</i>	
Bölüm 11	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi ve Uygulama Örnekleri	209
	<i>Merve SUROĞLU SOFU</i>	
Bölüm 12	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Söz Varlığı Öğretimi ve Uygulama Örnekleri	227
	<i>Hilal GÜRLER</i>	
Bölüm 13	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	247
	<i>Mahir KAVUN</i>	
Bölüm 14	Yabancılara Türkçe Öğretimi ile İlgili Kurum ve Kuruluşlar	267
	<i>Hilal GÜRLER</i> <i>Selçuk GÜRLER</i>	
Bölüm 15	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Güncel Sorunlar	289
	<i>Ahmet Cihan BULUNDU</i>	

YAZARLAR

Öğr. Gör. Dr. Ayşegül BAYKAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Dil Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezi

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cihan BULUNDU

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı / TÖMER

Arş. Gör. Dr. Handan ÇELİK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Doç. Dr. Hatice GÜNEŞ

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mustafa GÜNEŞ

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı AD. (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı. Görevlendirme)

Dr. Hilal GÜRLER

Türkçe Eğitimi

Selçuk GÜRLER

Okutman, Yunus Emre Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk İPEK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü

Arş. Gör. Dr. Gülan KALI

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.

Dr. Öğr. Üyesi Mahir KAVUN

Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.

Öğr. Gör. Dr. Sinem GÖNEN KAYACAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

Dr. Öğr. Üyesi Merve SUROĞLU SOFU

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Rektörlük Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

Doç. Dr. Emine SUR

Ereğli Bilsen

Doç. Dr. Ersoy TOPUZKANAMIŞ

Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.

BÖLÜM 1

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

Sinem GÖNEN KAYACAN¹

GİRİŞ

İnsanoğlunun yabancı dil öğrenme isteği ve mecburiyeti, medeniyetlerin başlangıcından günümüze kadar süregelmiştir. İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren görülen ticaret, savaş, göç, yeni yerler görme isteği, farklı kültürleri tanıma hevesi, eğitim, ülkeler arasında yapılan antlaşmalar gibi nedenler yabancı dil öğrenmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu zorunluluk bireysel, toplumsal veya siyasi olabilmektedir. Hatta günümüzde birden fazla yabancı dil bilmek bir gereklilik olarak kabul edilmektedir. Bu gereklilik, yabancı dil öğrenmede sistemleşme ihtiyacını da beraberinde getirmiştir.

Yabancı dil bilmenin çok faydası vardır. Bunlardan biri de bilişsel gelişime sağladığı katkılardır. Bilişsel gerilemeye karşı koruması (Antoniou, Gunasekera & Wong,2013); yabancı dil bilen çocuklarda, dikkat, algı vb. zihinsel faaliyetlerin yabancı dil öğrenimine başlamamış olanlara göre daha ileride olması (Nicolay & Poncelet, 2013); yabancı dil öğretiminin ilköğretim yıllarında bilişsel yetenekleri geliştirerek diğer disiplinlerdeki başarıyı olumlu yönde etkilemesi (Stewart, 2008) gibi örnekler yabancı dil bilmenin bilişsel faydalarına işaret etmektedir. Bununla beraber bireyin farklı kültürleri tanıyarak yeni bakış açıları kazanması, akademik kariyerine katkıda bulunması, bireyin kendine daha fazla güvenmesine yardımcı olması iş bulma konusunda bireye avantaj sağlaması gibi pek çok alanda fayda sağlamakta ve imkanlar sunmaktadır.

¹ Öğr. Gör. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, gonen80@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-5932-2106

Bu yaklaşımla öğrenenin sosyal aktör olarak çeşitli roller üstlenerek daha aktif olduğu bir dil öğretimi amaçlanmıştır. Öğrenenlerden beklenen, verilen görevleri, etkileşim içerisine girerek yerine getirmeleridir. Bu yaklaşım Avrupa'daki birçok ülke tarafından benimsenmiş, yabancı dil öğretim planlamaları yaklaşımın temel özelliklerine göre oluşturulmuştur (Eş ve Aktaş, 2023).

Eylem odaklı yaklaşım, iletişimsel yaklaşımın bir devamı olarak düşünülebilir. İki yaklaşım da amaç, dilin iletişim amacına odaklanmak ve dilin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Öğrenciler, dili doğal ve gerçek yaşam bağlamlarında kullanma üzerine çalışırlar. Bu yaklaşımda dil kullanıcıları, belirli görevleri yerine getiren sosyal aktörler olarak düşünülmektedir. Dolayısıyla bu yaklaşım sosyokültürel ve sosyal yapılandırmacı eğitim anlayışları ile ilişkilendirilebilmektedir (Okur ve Demirdöven, s. 73).

Eylem odaklı yaklaşımın “iletişimsel yaklaşım”dan farkı ve odaklandığı konu, yabancı dilin öğrencilerinin eylemlerle başka bir ifadeyle görevlerle dili daha etkili bir şekilde öğrendiğini savunmasıdır. Eylem odaklı yaklaşım, dilin yapısına odaklanan yaklaşımların karşısında duran “işlevsel kavramsal yaklaşım” gibi dilin işlevine önem veren yaklaşımlardan biridir. Kavramsal yaklaşım dilin işlevlerini ortaya koyarken eylem odaklı yaklaşım bu işlevlerin nasıl uygulanacağını belirtir (Göçen, 2023, s. 225).

KAYNAKLAR

- Alexiou, T., & Stathopoulou, M. (2021). The pre-A1 level in the companion volume of the common European framework of reference for languages. *Research Papers in Language Teaching and Learning*, 11(1), 11-29.
- Altınışdört, G. (2013). Dil edinimi ve dil öğrenimi olgusuna beyin ve dil gelişimi açısından bir bakış. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(2), 41-62.
- Antoniou, M., Gunasekera, G. M., & Wong, P. C. (2013). Foreign language training as cognitive therapy for age-related cognitive decline: A hypothesis for future research. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 37(10), 2689-2698.
- Bakır, S. (2014). Türkiye'deki yabancılara Türkçe öğretim merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (DİLMER). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (51), 435-456.
- Bhatia, T. K., & Ritchie, W. C. (1999). The bilingual child: Some issues and perspectives. In R. W. Ritchie & T. K. Bhatia (Eds.), (pp. 569-643).
- Council of Europe. (2023). <https://www.coe.int/en/web/portal/turkey>
- Çavuşoğlu, A. (2006). Ana dili, edinimi, önemi ve geliştirilmesi. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11(1).
- D-AOBM. (2021). “Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi” öğrenim, öğretim ve değerlendirme. MEB Yayınları.
- Demirkol, R. (2024). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki etkileşim etkinliklerinin D-AOBM tamamlayıcı cilt bağlamında değerlendirilmesi: Gazi yabancılar için Türkçe örneği. *Turkish Studies-Educational Sciences*, 19(1).

- Dolunay, S. K. (2013). Ana dili ve ana dil terimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 32-37.
- Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: Yabancılar Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi?. *Türkbilig*, (35), 181-190.
- Durmuş, M. (2019). Yabancı dil öğretimi sınıflarında ana dilinin yeri. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 567-577.
- Eş, A. T., & Aktaş, E. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarındaki üretici dil becerileri etkinliklerinin eylem odaklı yaklaşıma göre incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö13), 157-197.
- Dalıoğlu, S. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe temel düzey ders kitaplarında etkinliklerin beceri alanlarına dağılımı. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (4), 43-57.
- Goodier, T., Koslowski, M., Marcel, F., & Karamifar, B. (2022). Language integration through e-portfolio (LITE): Building, mediating and reflecting on the application of e-portfolio elements to promote plurilingual language education. In *Activating Linguistic and Cultural Diversity in the Language Classroom* (pp. 93-112). Cham: Springer International Publishing.
- Göçen, G. (2023). Yabancılar Türkçe öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler. İçinde Y. Yılmaz & Ö. Çangal (Eds.), *Yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi 2: Yabancılar Türkçe öğretimi* (s. 217-243). Kırklareli & Erzurum: Fenomen Yayıncılık & RumeliYA Yayıncılık Publishing.
- Gömlüksiz, M. N., & Elaldı, Ş. (2011). Yapılandırmacı yaklaşım bağlamında yabancı dil öğretimi. *Electronic Turkish Studies*, 6(2).
- Haller, B. (2006). An assembly for Europe: The Council of Europe's parliamentary assembly, 1949-1989. Council of Europe.
- Hamamcı, Z. (2020). İkidillilik ve yabancı dilde eğitim programları. *Dünya Dilleri, Edebiyatları ve Çeviri Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 158-174.
- İşcan, A. (2014). Dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. A. Şahin (Ed.), *Yabancı dil öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (ss. 3-29). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kerimoğlu, C. (2016). Dilin kökeni arayışları I: Dilin kökeniyle ilgili akademik tartışmalar. *Dil Araştırmaları*, 10(18), 47-84.
- Kızıltaş, Y. (2021). İki dilli öğrencilerin ikinci dil ediniminde etkili olan faktörler ve dezavantajlı gruplara dönüşmeleri: Kuramsal ve derleme bir çalışma. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(2), 1012-1036.
- Larsen-Freeman, D., & Long, M. H. (2014). *An introduction to second language acquisition research*. London: Routledge.
- Little, D. (2022). Language learner autonomy: Rethinking language teaching. *Language Teaching*, 55(1), 64-73.
- Merhan, A. (2005). Filippo Argenti'nin "Regola del Parlare Turcho" adlı eserindeki bazı sözcükler hakkında. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 115-129.
- N Al-Amri, M. (2013). Effects of bilingualism on personality, cognitive and educational developments: A historical perspective. *American Academic & Scholarly Research Journal*, 5(1).
- Nicolay, A. C., & Poncelet, M. (2013). Cognitive advantage in children enrolled in a second-language immersion elementary school program for three years. *Bilingualism: Language and Cognition*, 16(3), 597-607.
- Okur, A., & Demirdöven, G. H. (2023). Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma eğitimi becerisinin yeri. İçinde N. Akkaya (Ed.), *100 soruda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (s. 73-91). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Oruç, Ş. (2016a). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322.
- Oruç, Ş. (2016b). Ana dili, ikinci dil, iki dillilik, yabancı dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4(45), 279-290.
- Ölmez, Z., & Khairullah, H. L. (2016). Et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi'l-Lugâti't-Türkiyye'de Farsça sözcükler-I. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 64(2), 175-188.

- Özcan, E., & Demirdöven, G. H. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihçesi. M. Durmuş & A. Okur (Eds.), *Yabancılarla Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 161-170). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Sağır, M. (2007). Ana dil mi, ana dili mi. *Turkish Studies*, 2(2), 540-544.
- Sercu, L. (2004). Assessing intercultural competence: A framework for systematic test development in foreign language education and beyond. *Intercultural Education*, 15(1), 73-89.
- Stewart, J. H. (2008). The effect of foreign language study in elementary schools in Pennsylvania on achievement in reading and math (Doctoral dissertation, Indiana University of Pennsylvania).
- Štichauer, P. (2005). Recenze: First language acquisition. *Slovo a slovesnost*, 66(3), 207-215.
- Türk Dil Kurumu. (2024). <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA). (2024). <https://tika.gov.tr/kurumumuz/tarihce>

BÖLÜM 2

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ TARİHİ

Mustafa GÜNEŞ¹

“Türkçe giderse Türkiye gider.”

Oktay Sinanoğlu

“Türkçeyi iyi öğrenelim, anlayalım ve anlatalım. Bugün Türkçenin sorunu yoktur. Türkçeyi bilmeyenlerin, anlamayanların, iyi öğrenmeyenlerin Türkçe sorunu vardır.”

Metin Karaörs

ÖĞRENME KAZANIMLARI

- Eski Türkçe döneminde yabancılara Türkçe öğretimi hakkında bilgi sahibi olur.
- Karahanlı döneminde Araplara Türkçe öğretimi ve konu ile ilgili olarak bu dönemde kaleme alınan eserler hakkında bilgi sahibi olur.
- Kıpçak döneminde farklı millet ve toplumlara Türkçe öğretimi ve konu ile ilgili olarak bu dönemde kaleme alınan eserler hakkında bilgi sahibi olur.
- Selçuklu döneminde farklı millet ve toplumlara Türkçe öğretimi hakkında bilgi sahibi olur.
- Çağatay döneminde farklı millet ve toplumlara Türkçe öğretimi ve konu ile ilgili olarak bu dönemde kaleme alınan eserler hakkında bilgi sahibi olur.
- Osmanlı döneminde farklı toplumlara Türkçe öğretimi ve konu ile ilgili olarak bu dönemde kaleme alınan eserler konusunda bilgi sahibi olur.
- Cumhuriyet döneminde yabancı veya ana dili Türkçe olmayan topluluklara Türkçe öğretimi ve konu ile ilgili olarak söz konusu dönemde kaleme alınan eserler hakkında bilgi sahibi olur.

¹ Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı AD. (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliği AD. Görevlendirme), mgunes74@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-8472-8570

KAYNAKLAR

- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2). 167-188.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Turkish Studies*, 10(3). 161-174.
- Banarlı, N. S. (1980). *Türkçenin sırları* (5. Baskı). Kubbealtı Neşriyatı.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Teke Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4). 107-133.
- Büyükkiz, K. K., & Çangal, Ö. (2016). Suriyeli misafir öğrencilere Türkçe öğretimi projesi üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3). 1414-1430.
- Durmuş, M., & Okur, A. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı* (1. Baskı). Grafiker Yayınları.
- Ensar, Baş & Tiryakikol (2014). Türkçe öğretiminin tarihi kaynakları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25). 215-228.
- Güleç, İ. (2021). Türkler ve Türkçede ikidillilik ve çokkültürlülük. *İkidillilik ve ikidilli çocukların eğitimi* (1. Basım). İsmail Güleç-Bekir İnce-H. Neslihan Demiriz (Ed.). Kesit Yayınları. 45-64.
- Güleç, İ., & Ömeroğlu E. (2020). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür etkileşimi*, (1. Basım). Nobel Yayınları.
- Güneş, H. (2022). Milli kültürler; küreselleşme, çokdillilik ve çokkültürlülük. *Kültür ve dil* (1. Basım). M. Güneş & H. Güneş (Ed.). Eğitim Yayınları. 211-235
- Güzel A., & Barın E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi* (1. Basım). Akçağ Yayınları.
- İpşirli, M. (1995). Enderun. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (11). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. 185-187.
- Karagöl, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tarihi bir eser: Redhouse'un muhtasar Osmanlı Türkçesi dil bilgisi adlı eseri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2143-2161.
- Karaörs, M. (2011). Âşık Paşa ve Ali şîr Nevâyî'de Türkçe sevgisi ve Türkçenin gücü *Türk Dünyası Araştırmaları*, 96(190). 39-60.
- Kavruk, H., & Aktaş, Y. (2013). Yabancıların Türkçe öğretimi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2). 46-59.
- Kotan, Y., & Nehir, N. (2022). Arşiv belgeleri ışığında Osmanlı Devleti'nde yabancılara Türkçe öğretiminin tarihi gelişimi. 8. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi (Balkan Coğrafyası ve Türkoloji) Bildirileri*. G. H. Demirdöven (Ed.). 131-141.
- Onan, B. (2003). Divanü Lûgat-it-Türk'ün dil öğretim yöntemleri ve dünya filolojisine katkıları bakımından bir değerlendirmesi. *TÜBAR*, XIII(2003). 425-445.
- Öztürk, H. (2018). Kurutulmuş ağaca su vermek: Türk dilini ihya çabaları. *Türk Dili*, 68(798). 126-133.
- Şenyüz, F. (2022). Sözlü ve yazılı kültür; maddi ve manevi kültür. *Kültür ve dil* (1. Baskı). M. Güneş & H. Güneş (Ed.). Eğitim Yayınları. 51-82.
- Toparlı, R., Çögenli, M. S., & Yanık, N. H. (1999). *El-kavâninü'l-külliyye li-zâbtî'l-lügati't-Türkiyye* (1. Baskı). TDK Yayınları.
- Uzun, B. (2003). Türkçe öğretim faaliyetleri. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 19(56). 1-8.
- Yaman, E. (2023). Tarihsel perspektif ve dil politikaları bağlamında yabancılara Türkçe öğretiminin stratejik önemi. *Eğitime Bakış Eğitim Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 19(56). 33-40.

BÖLÜM 3

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM

Ayşegül BAYKAN¹

GİRİŞ

Kültür, milletlerin yüzyıllar boyu yaşanmışlıkları sonucunda damıttığı, maddi ve manevi değerlerinin nesilden nesle aktarımı sonucu oluşturduğu; birleştiren ve bütünleştiren, ait olduğu toplumun insanlarını birbirine bağlayan, kendine has özelliklere sahip, dinamik, değişime açık, medeniyetlerin oluşmasında kaynak rolü üstlenen, sahip olduğu değerleri dil aracılığıyla görünür kılan hafızadır. “Dil, insanın daha özel bağlamda duygunun, düşüncenin, bakış açılarının, yaşam biçimlerinin en genel anlamıyla bireylerin sahip olduğu hayat tezahürlerinin belli bir cisme bürünerek görünürlük kazanmasını sağlayan önemli bir araçtır” (Göçer, 2012, s. 50-52). Bu görünürlük esnasında iletişimin devreye girdiğini söylemek mümkündür. Çünkü iletişim dil eğitimi ile yakından ilişkilidir ve dil, iletişimin olmazsa olmazıdır. (Çelik, 2023, s. 369) Yabancı dil öğretiminde doğal olarak meydana gelen bu iletişim neticesinde kültürel iletişim meydana gelir ve kültür aktarımı konusu önem kazanır. Kültür aktarımı, bir milletin maddi manevi özelliklerinin yeni nesillere taşınması ve benimsetilmesidir. Bu amaca yönelik en temel araç olan dil sayesinde toplumlar kültürlerinin alanını genişletir ve geleceğe taşır (Melanlıoğlu, 2008, s. 65).

Göçer (2012) kültür ve dil ilişkisini aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

1. Kültür dile muhtaçken dilin de en büyük ihtiyacı kültürdür.
2. Dil, kültürün taşıyıcısıdır kültür de dilin uygulama alanıdır.
3. Kültür, kaynak dil ise kaynağın dağıtım sistemidir.

¹ Öğr. Gör. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, aysegul.baykan@hbv.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-0265-8637

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2020). Kültürel İçerikler. Gülnur Aydın (Ed.). *Yabancı/İkinci dil öğretiminde kültür ve kültürel etkileşim*. Ankara: Pegem Akademi
- Ateş, E. ve Aytekin, H. (2020). Küreselleşen dünyada çokkültürlülük ve yabancı dil eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(26), 4563-4579.
- Barın, E. (2003). Yabancılarla Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), s. 311-317.
- Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5, 4.
- Bölükbaş, F., & Yılmaz, M.Y. (ed) (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe A2 ders kitabı*. İstanbul: Kültür Sanat.
- Bölükbaş, F. & Yılmaz, M.Y. (ed) (2017). *İstanbul yabancılar için Türkçe A1 ders kitabı*. İstanbul: Kültür Sanat.
- Çelik, H., & Göre, Z. (2021). Göç ve Göçmenlik Konularını Ele Alan Çocuk Edebiyatı Eserleri Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(4), 64-75.
- Çelik, H. & Sur, E. (2023). Türkiye'de gerçekleştirilen okuma alışkanlığı araştırmaları üzerine bir inceleme. IX. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı. s. 300-309.
- Çelik, H. (2023). Dil eğitimi ile ilişkili diğer disiplinlerden geçmiş kavramlar. İpek Eğilmez, N. Çağlayan Dilber, N. (Ed.) *Türkçe eğitiminde temel kavramlar* içinde Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Demir, A., & Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), 51-72.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin Eğitim Yayıncılık.
- Demirel, A. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçları: makale ve tezler üzerine bir inceleme. *Ases IV. International Conference on Social Sciences*.
- Erdem, D., & Çelik, H. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür taşıyıcıları: renkler. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 9(1), 1-37.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.
- Gökmen M., E. (2005). Yabancı dil öğretiminde kültürlerarası iletişimsel edinç. *Dil Dergisi* (128), 69-78.
- Güler Yıldız, T. (2018). *Çeşitliliklerin olduğu bir dünyada öğrenme ve öğretim için çocuklar için çok kültürlü eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Günday, R. (2013). Çok dillilik ve çok kültürlülük bağlamında yabancı dil öğretimine toplumdil-bilimsel yaklaşım. *Electronic Turkish Studies*, 8(10).
- Günday, R., & Aycan, A. (2018). Yabancı dil öğreniminde kültürlerarası iletişim becerisi edinimi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(3), 533-545.
- Güner, F. (2017). *Çokkültürlülük ve eğitim: Çokkültürlü eğitim. Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması*. Genç, S.Z. (Ed.). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- İşcan, A. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak önemi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, 2011(4), 29-36.
- Kalenderoğlu, İ. (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan temel düzey (A1, A2) ders kitaplarında kültür aktarımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(12).
- Kara Özkan, N. (2022). Ana dili eğitimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çok kültürlülük. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(27), s. 259-274.
- Karaca, F. (2018). Türkiye'de ve dünyada çokkültürlülük ve eğitim. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 72, s. 25-40.
- Köşker, G. (2015). Yabancı dil öğretiminde kültür aktarımı: Fransız dili örneği. *Ahi Evran Üniver-*

- sitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 409-421.
- Melanlıoğlu, M. (2008). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretim programları, eğitim ve bilim. *Education and Science*, 33 (72).
- Memiş, M. R. (2016). Yabancı dil öğretiminde eğitim ortamı ve kültür aktarımı. *Electronic Turkish Studies*, 11(9).
- Millî Eğitim Bakanlığı. (Çev.) (2021). Diller içi Avrupa ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme ve değerlendirme tamamlayıcı cilt. Avrupa Konseyi.
- Mutlu, H. H., & Set, G. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan C1 seviye ders kitaplarındaki kültür unsurlarının incelenmesi (Gazi yabancılar için Türkçe – İstanbul yabancılar için Türkçe). *Dil Dergisi*, 1(171), 91-108.
- Ökten, C. E., & Kavanoz, S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimini hedefleyen ders kitaplarında kültür aktarımı. *Electronic Turkish Studies*, 9(3).
- Özdemir ,N. (2020) Kuşaklararasılık ve kültürlerarasılık kapsamında kültür aktarımı ve eğitimi. Gülnur Aydın (Ed.). *Yabancı/ikinci dil öğretiminde kültür ve kültürel etkileşim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Torun, T. (2019). Varlık ve dil. *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 95-104.
- Uzun, M. (2022). Yabancı öğrenciler için hazırlanmış Türkçe ders kitaplarının kültürel iletişim değeri: Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe ders kitabı C1 örneği. *EKEV Akademi Dergisi* (89), s. 177-194.
- Zeyrek, S. (2020). Dil-kültür ilişkisi doğrultusunda yabancı dil öğretimi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), s. 165-186.

BÖLÜM 4

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİ YAKLAŞIMLARI

Ersoy TOPUZKANAMIŞ¹

Usul, esasa mukaddemdir.

GİRİŞ

Türkçenin yabancı dil olarak nasıl öğretilceğine ilişkin kuramsal bilgilerin aktarılmaya çalışılacağı bu bölümde bazı kavramların açıklanmasına ihtiyaç vardır. Bunlardan en çok *yaklaşım*, *yöntem* ve *teknik* kavramlarının kullanıldığı rahatlıkla söylenebilir. E. M. Anthony'nin tarif ettiği şekliyle kabul gören tanımlar şu şekildedir (Cevzici, 2010, ss. 493-494; Demircan, 2013, ss. 147-148; Stern, 1986, s. 474): Dil öğretimi bağlamında **yaklaşım**, dilin veya dil öğretiminin doğasına veya kuramsal temellerine ilişkin düşüncelerin, kabullerin derli toplu dile getirilmiş hâlidir. Bu bakımdan bir uygulamayı işaret etse bile doğrudan uygulamanın nasıl olacağı ile uğraşmaz. Dolayısıyla yaklaşımın felsefi bir yol takip ettiğini söylemek yanlış olmaz. Buna karşılık **yöntem**, bir yaklaşıma dayalı olarak kurgulanan ve doğrudan uygulamayı açıklayan bir plandır. Bu bakımdan yaklaşımın yöntem biçiminde kurgulanması ancak amaç, içerik, ölçme-değerlendirme, öğrenci ve öğretmen rolleri gibi öğelerin düzenlenmesiyle mümkündür. **Teknik**, bu iki kavramın yanında daha dar kapsamlı yani bir eğitim amacına ulaşmak için düzenlenmiş, süre bakımından da kısıtlı hatta bazen bir derste veya bir dersin bir bölümünde uygulanıp bitirilen bir çalışmadır. Bir yaklaşımdan birden fazla yöntem doğabilir fakat yöntem mutlaka bir yaklaşım doğrultusunda kurgulanır. Buna karşılık bir teknik birden fazla yöneme veya yaklaşıma uygun bir özellik gösterebilir. Burada dikkat çekilmesi gereken husus yaklaşım ve yöntem

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi AD., ersoytopuzkanamis@gmail.com; ORCID iD: 0000-0002-0997-6013

KAYNAKLAR

- Ahn, F. (1860). *New, practical, and easy method of learning the German language*. John Weik & Co.
- Akman Yeşilel, D. B. (2015). İştisel-Dilsel Yöntem. İçinde N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (ss. 60-81). Pegem.
- Argunşah, M., & Güner, G. (2015). *Codex Cumanicus*. Kesit Yayınları.
- Asrî lisanların tederisine mahsus Berlitz usulü Türkçe kitabı*. (1939). Berlitz Holdings.
- Asrî lisanların tederisine mahsus Berlitz usulü büyüklere mahsus Türkçe kısmı*. (1930). Berlitz.
- Aytaç, K. (1992). *Avrupa Eğitim Tarihi*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları.
- Barker, W. B. (1854). *A Reading Book of the Turkish Language: With a Grammar and Vocabulary*. J. Madden.
- Berlitz, M. D. (1900). *Méthode Berlitz Pour L'enseignement Des Langues Modernes Edition Illustrée Pour Les Enfants*. Siegfried Cronbach.
- Berlitz, M. D. (1907). *The Berlitz Method for Teaching Modern Languages Illustrated Edition for Children* (12. bs). Siegfried Cronbach.
- Berlitz, M. D. (1916). *Method for teaching modern languages, English part, first book*. Siegfried Cronbach.
- Biçer, N. (2017). *Türkçe öğretimi tarihi*. Kesit.
- Brown, H. D. (1987). *Principles of language learning and teaching*. Prentice-Hall.
- Castagnaro, P. J. (2006). Audiolingual Method and Behaviorism: From Misunderstanding to Myth. *Applied Linguistics*, 27(3), 519-526. <https://doi.org/10.1093/applin/aml023>
- Cevizci, A. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Say.
- Demir, S. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler. İçinde A. İşcan & S. Baskın (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi*. Nobel.
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. Der Yayınları.
- Deneme, S. (2015). Bilişsel-Kod öğrenme yaklaşımı (cognitive-code learning approach). İçinde N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (ss. 81-92). Pegem.
- Dilâçar, A. (1971). Gramer: Tanımı, Adı, Kapsamı, Türleri, Yöntemi, Eğitimdeki Yeri ve Tarihiçesi. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 19, 83-145.
- Diyârbakırlı Sa'îd Paşa. (2009). *Mizânü'l-Edeb* (S. Aydoğan, Ed.). Kitabevi.
- Doğan, C. (2012). *Sistematik yabancı dil öğretim yaklaşım ve yöntemleri*. Ensar.
- Doğan, G. (2014). Ötekinin dili anlamak Venedik Şark Dil Okulu. *Toplumsal Tarih*, 247, 58-63.
- Durmuş, İ. (2002). Hatib Kazvîni. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (ss. 156-157). Türkiye Diyanet Vakfı.
- Ercilasun, A. B., & Akkoyunlu, Z. (2020). *Kâşgarlı Mahmud Divânu Lugâti't-Türk Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin*. Türk Dil Kurumu.
- Ergin, O. (1977). *İstanbul Mektepleri ve İlim, Terbiye ve San'at Müesseseleri - Dolayısıyla - Türkiye Maarif Tarihi Cild 1-5*. Eser Kültür Yayınları.
- Ermiş, H. (2006). Mizânü'l-Edeb. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 13, 241-244.
- Fotos, S. (2005). Traditional and grammar translation methods for second language teaching. İçinde *Handbook of research in second language teaching and learning* (ss. 653-670). Routledge.
- Günaydın, N. (Ed.). (2023). *İsâgüci tercümesi ve şerhi*. Büyüyen Ay.
- Günday, R. (2015). *Yabancı dil öğretiminde yaklaşımlar, yöntemler, teknikler ve multimedya araç ve materyalleri*. FAVORİ.
- Howatt, A. P. R., & Widdowson, H. G. (2004). *A History of English Language Teaching*. Oxford University Press.
- Jansky, H. (1970). *Lehrbuch der Türkischen Sprache*. Otto Harrassowitz.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Akçağ.
- Karagözlü, S. (2018). *İbnü Mühenna Lügati Türkçe Kısmı*. Kesit.
- Kartallıoğlu, N., & Topuzkanamış, E. (2023). 1940'lı yıllarda Türkçenin yabancı dil olarak işt-

- sel-dilsel yöntemle öğretilmesi: Spoken Turkish kitabı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(1), 287-305. <https://doi.org/10.7884/teke.5669>
- Kıran, Z., & Kıran, (Eziler) Ayşe. (2006). *Dilbilime giriş*. Seçkin.
- Kırkgöz, Y. (2015). Görev temelli yöntem (Task-based method). İçinde N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (ss. 231-244). Pegem.
- Kuru, S. S. (2010). Sünbülzâde vebî. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (ss. 140-141).
- Lewis, G. L. (1959). *Teach Yourself Turkish*. The English Universities Press.
- McQuown, N. A., & Koylan, S. (Ed.). (1944). *Spoken Turkish Basic Course – Units 1-12*. United States Armed Forces Institute.
- McQuown, N. A., & Koylan, S. (Ed.). (1945). *Spoken Turkish Basic Course – Units 13-30*. United States Armed Forces Institute.
- Meidinger, J. V. (1799). *Praktische Französische Grammatik*.
- Orhan Salahaddin. (1329). *Metod Berliçden Tedris-i Lisan-ı Türki*. Matbaa-i Ebuzziya.
- Öz, Y. (1997). Tuhfe-i Vehbi Şerhleri. *İlmi Araştırmalar*, 5, 219-232.
- Paker, T. (2015). İletişimsel dil öğretim yöntemi (communicative language teaching method). İçinde N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (ss. 187-209). Pegem.
- Protherough, R. (2005). Teaching the Mother Tongue in England. İçinde W. Tulasiewicz & A. Adams (Ed.), *Teaching the Mother Tongue in a Multilingual Europe* (ss. 73-86). Continuum.
- Reynolds, S. (1996). *Medieval Reading*. Cambridge University Press.
- Rhodes, P. J. (2019). *Antik Yunan'ın kısa tarihi*, Çev. Cumhur Atay, İletişim.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Rühl, P. (1960). *Türkische Sprachlehre*. Julius Groos Verlag.
- Salı, P. (2015). Doğal yaklaşım (the natural approach). İçinde *Dil Öğretimi*. Pegem.
- Schmidhauser, A. (2010). The birth of grammar in Greece. İçinde *The companion to the ancient Greek language* (ss. 499-511). Willey Blackwell.
- Seidenstücker, J. H. P. (1893). *A New Practical and Easy Method of Learning the Latin Language*. Franz Thimm.
- Stern, H. H. (1986). *Fundamental concepts of language teaching*. Oxford University Press.
- Stieglitz, G. J. (1955). The Berlitz Method. *The Modern Language Journal*, 39(6), 300-310. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1955.tb03457.x>
- TELC. (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim Öğretim ve Değerlendirme*. telc GmbH.
- Toparlı, R., Çögenli, M. S., & Yanık, N. H. (1999). *El-Kavânînü'l-Küllîyye Li-Zabt'l-Lügati't-Türkiyye*. Türk Dil Kurumu.
- Toparlı, R., Çögenli, M. S., & Yanık, N. H. (2000). *Kitâb-ı Mecmû-ı Tercümân-ı Türki ve Acemî ve Mugali*. Türk Dil Kurumu.
- Topuzkanamış, E. (2011). Müyessiretü'l-Ulûm'da Dil Bilgisi Öğretimi. *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-13. https://www.academia.edu/754712/Müyessiretü'l_Ulûm_da_Dil_Bilgisi_Öğretimi_Grammar_Teaching_in_Müyessiretü'l_Ulûm
- Yavuz, A. (2015). Düzvarım yöntemi (direct method). İçinde N. Bekleyen (Ed.), *Dil Öğretimi* (ss. 41-55). Pegem.
- Yazıcı, T. (1996). Gülistân. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (ss. 240-241). Türkiye Diyanet Vakfı.

BÖLÜM 5

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE YÖNTEM VE TEKNİKLER

Emine SUR¹

GİRİŞ

Dil, insanlar arasındaki iletişimi, etkileşimi sağlayan yaşayan bir varlık, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için ihtiyaç duyduğu bir kavramdır (Banaz, Özgen, Avşar & Demirel, 2023). Dil öğretiminde öğrencilerin dil becerilerinin gelişmesi, kelime ve dil bilgisini edinebilmesi, soyut bilgi aktarımından ziyade iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir ve bu hedefin gerçekleştirilmesi doğru yöntem ve tekniğin kullanılmasına bağlıdır. Büyüyen ve gelişen Türkiye ile birlikte Türkçe öğrenmek isteyen bireylerin sayısı ve Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimine ve öğretimine olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır (Arslan, 2020; Deniz ve Çekici, 2023). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin başarısını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi de öğretim yöntem ve teknikleridir (Demirel ve Yalçın, 2021). Dil öğretim yöntemleri, öğretmenlerin talimatları ve bilgiyi etkili bir şekilde sunabilmeleri için organize bir çerçeve sağlarken öğretim teknikleri; öğrencilerin ilgisini çekmeye, anlayışını teşvik etmeye ve bilginin kalıcılığını artmasına yardımcı olmaktadır. Yöntem ve teknikler sağlam pedagojik ilkelere dayanmış, öğrenme hedefleriyle uyumlu, farklı öğrencilerin ihtiyaçlarına uyarlanabilen ve gelişmiş öğretim için modern teknolojilerin kullanımını içeren bir yapıya sahiptir. Başarılı dil öğretimi ve öğreniminin gerçekleştirilmesinde öğretim yöntem ve teknik seçiminin hayati öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür (Ateş, 2023; Burekovic, Rizvic-Eminovic & Pilav, 2023; Dikko, 2023). Alanyazın incelendiğinde Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü'nce kabul edilen ve yaygın bir biçimde kullanılan yabancı dil öğretim yöntemlerinin on dört başlık altında toplandığı görül-

¹ Doç. Dr., Ereğli Bilsem, eminesur30@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6594-8885

miştir. Doküman incelemesi yönteminin kullanıldığı araştırma sonucunda, ders materyallerinde görev odaklı yazma etkinliklerine yer verilmediği sonucuna ulaşılmış ve son olarak alandaki görev odaklı materyal eksikliğini gidermeye katkı sağlamak amacıyla A1 ve A2 seviyelerinde yazma etkinlikleri önerilmiştir

KAYNAKLAR

- Abduvaliyevna, R. F. (2023). An eclectic method of teaching foreign languages. *Miasto Przyszłości*, 36,31–35. Retrieved from <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/1458>
- Ajape K., Shittu M., Yusuf T. (2023). Communicative language approach (clt) to the teaching and learning of arabic language in nigerian universities. *International Journal of Umrānic Studies*, 6(2), 58-72. DOI: 10.59202/ijus.v6i2.738
- Akhadaliyevich, A. K. (2023). Modern teaching methods in english as a foreign language (EFL). *Journal of Advanced Research and Stability*, 3(3), 210-212.
- Akyıldız, İ. (2022). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görev temelli dil öğretim yöntemine göre yapılandırılan WEB 2.0 araçlarıyla kelime öğretimi* (Yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Alamri, W. A. (2018). Communicative language teaching: possible alternative approaches to CLT and teaching contexts. *English Language Teaching*, 11(10), 132-138.
- Andriyani, N. (2015). *Using the direct method in teaching to improve students' speaking skill at puri-kids language course*. English Education Study Program Faculty of Languages Arts, Yogyakarta State University.
- Arslan, N. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde göreve dayalı öğrenme yönteminin a1 a2 düzeyi konuşma becerisine katkısı* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, Z. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kullandığı şikâyet edimi stratejileri* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Asher, J. J. (1984). Language by command. In *Context*, 6, 7-35.
- Asher, J. J. (1977). *Learning another language through actions: the complete teacher's guide book* (6. baskı). Los Gatos: Sky Oaks Productions, Inc.
- Ateş, M. (2023). Yazma becerisinin öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin türkçe ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinde kullanımının incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 1173-1182. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.105>
- Axmedovna, K.R., Kamiljanovna, X.S., & Ilhamovna, M. G. (2021). The Efficiency of Audio-lingual Method in Language Teaching. *International Journal of World Language*, 1(2).
- Awan, A. G. & Nawaz, A. (2015). Comparison of gtm and direct method of teaching English at elementary level in Pakistan. *Global Journal of Management and Social Sciences*, 1(1), 17-30.
- Baklacı, Ö. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev odaklı yöntem ışığında yazma becerisinin geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Banaz, E., Özgen, A., Avşar, A ve Demirel, O. (2023). Yabancı dil olarak türkçe öğretmen/öğreticileri ile ilgili hazırlanan makalelerin araştırma eğilimleri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 265-285. <https://doi.org/10.51119/eregef.2023.57>
- Batool, N., Anosh, M., Batool, A., Iqbal, N. (2015). The direct method: a good start to teach oral language. *Journal of Literature, Languages and Linguistics*, 5, 53-55.
- Babaiev, J. & Babayev, J. (2023). Traditional methods versus communicative language teaching method. *The scientific heritage*, 123(123), 43-45.
- Brinton, D., Snow, M., & Wesche, M. (2003). *The content-based second language instruction* (2nd ed.). Ann Arbor: The University of Michigan Press.

- Brown D., (2000). Principles of language learning and teaching. Longman.
- Brown, H.D. (2002). English Language Teaching in the 'PostMethod' Era: Toward better Diagnosis, Treatment, and Assessment. In J. Richards and W. Renandya (eds.), *Methodology in Language Teaching: An Anthology of Current Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 9-18.
- Burekovic, M., Rizvic-Eminovic, E. & Pilav, M. (2023). Review of five methods used in English language teaching. *Zbornik Radova Islamskog Pedagogskog Fakulteta u Zenici*, 21, 447-461. DOI: 10.51728/issn.2637-1480.2023.447
- Davies, S. (2003). Content based instruction in EFL contexts. *The Internet TESL Journal*, 9(2).
- Demirel, A. ve Yalçın, Ç. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin başarılarını etkileyen unsurlar üzerine öğretici görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 22-43. DOI: 10.29000/rumelide.1009035.
- Deniz, K. & Çekici, Y. E. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi kapsamında ihtiyaç analizine dayalı güncel dil işlevleri listesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 5(2), 374-401.
- Dikko, A. L. (2023). Methods of effective teaching in language learning. *Nigeria Police Academy Journal Of Humanities (Polacjoh)*, 3(1), 1-13.
- Emelogu, N. U. (2019). Approaches and methods in second language teaching. Introduction to language education: the nigerian perspective. (Eds. Esther N. Oluikpe), Spakkle, Nigeria, 205-236.
- Erdem, M. D., Gün, M. ve Sever, P. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem seçimi ve alternatif yöntemler. *Turkish Studies*, 10(11), 549-566. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8735>
- Farzana, T. (2023). Making English language learning easier: teaching literature using content-based instruction in the Bangladeshi tertiary EFL classroom. *International Journal of English Learning and Applied Linguistics (IJELAL)*, 4(1), 2023, 88–102. doi.org/10.21111/ijelal.v4i1.11113
- Farooqui, U. A. (2020). Importance of using audio-visual aids for teaching English. *International Journal of Education, Modern Management, Applied Science & Social Science (IJEMASSS)*, 2(4), 117-119.
- Göçen, G. (2023). Yabancılar Türkçe öğretiminde yaklaşım, yöntem ve teknikler. Yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi 2, (Eds. Yakup YILMAZ, Önder ÇANGAL), Rumeli Yayıncılık, 217-242.
- Göçmen, Ç. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çeviri kullanımı üzerine öğrenci görüşleri* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Genesee, F., & Lindholm-Leary, K. (2013). Two case studies of content-based language education. *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*, 1(1), 3–33.
- Hasanova, M. (2023). Basic concepts about audiovisual method. *Norwegian Journal of development of the International Science*, 119, 14-17. DOI: 10.5281/zenodo.10054961
- Ho, Y. C. (2020). Communicative language teaching and English as a foreign language undergraduates communicative competence in Tourism English. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 27(1), 100271. <https://doi.org/10.1016/j.jhlste.2020.100271>
- Ibe, E., & Abamu, J. (2019). Effects of audio-visual technological aids on students' achievement and interest in secondary school biology in Nigeria. *Heliyon*, 5(6), 1–6. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2019.e01812>
- Karatay, H., Güngör, H. & Özalan, U. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde callan yöntemi. *International Journal of Language Academy*, 5(2), 250-265. doi.org/10.18033/ijla.3566
- Kumaravadivelu, B. (2006). TESOL methods: Changing tracks, challenging trends. *TESOL Quarterly*, 40 (1), 59-81.
- Kumar, C. P. (2013). The eclectic method: theory and its application to the learning of English. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 3(6).
- Leslak, K. (2015). Teaching English to adolescents. *World Scientific News*, 7, 223-237.

- Lozanov, G. (1978) *Suggestology and Outlines on Suggestopediy*. Gordon and Breach, New York.
- Li, W. (2012). An eclectic method of college English teaching. *Journal of Language Teaching and Research*, 3(1), 166-171. doi:10.4304/jltr.3.1.166-171
- Marcu, N. A. (2022) Content-based instruction – a method of developing language and social competences. *Acta Marisiensis. Philologia*, 4(1), 1-7. <https://doi.org/10.2478/amph-2022-0072>
- Majali, Carol Nairan, Sadia Muhammad Salem, N. D. A. A. S. (2020). The Effect Of Implementing The Suggestopedia Method On Grade Four Students' English Speaking Skills and Their Attitudes Toward It At Mayar International Schools. *Dirasat Educational Science*, 47(2), 648. <https://doi.org/10.35516/0102-047-002-033>
- Majeed, N. T. & Sultan, S. H. (2023). The effect of the eclectic method on EFL preparatory school students' achievement in writing. *Journal of Education for Humanities*, 3, 607-636.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Turkish Studies*, 8(9), 297-318.
- Miao, Z. (2023). Effectiveness of audio-lingual method and communicative language teaching in enhancing the english language grammar proficiency and attitude among intermediate Chinese EFL learners. *World Journal of Educational Research*, 10(5), 58-87. DOI: 10.22158/wjer.v10n5p58
- Montaño-González, J. X. (2017). Learning strategies in second language acquisition. *US-China Foreign Language*, 15(8), 479-492. doi:10.17265/1539-8080/2017.08.001
- Musyafaah, N., Indriana, N., Widayanti, R. & Nuha, M. A. U. (2023). Improvement of Mahārat al-Kalām in Arabic learning through total physical response method. *Al-Ma'rifah: Jurnal Budaya, Bahasa, dan Sastra Arab*, 20(1), 77-90.
- Mustapha, M. A. (2022). Using online task-based learning to improve EFL speaking skills of secondary stage students in Nigeria. *Journal of The Faculty of Education – Mansoura University*.
- Mwanza, D. S. (2019). The eclectic method to language teaching: clarifications and conceptual extensions. *Journal of Lexicography and Terminology*, 1(2), 1-24.
- Natsir, M. & Sanjaya, D. (2014). Grammar translation method (gtm) versus communicative language teaching (clt); a review of literatüre. *International Journal of Education & Literacy Studies*, 2(1), 58-62. doi:10.7575/aiac.ijels.v.2n.1p.58
- Negru, D. (2020). The silent way: an unconventional language teaching method. In: *Calitate în educație – imperativ al societății contemporane*, 4-5 decembrie, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău, 299-303.
- Deborah, Norland, L. & Pruettt-Said, T. (2006). *A kaleidoscope of models and strategies for teaching english to speakers of other language*. Sard Wespport: CT. Libraries Unlimited/ Teacher Ideas Press.
- Nunan, D. (1989). *Designing tasks for the communicative classroom*. Cambridge: Cambridge: University.
- Nunan, D. (1991). *Language teaching methodology*. London: Prentice Hall International
- Nunan, D. (2005). Important tasks of English education: Asia-wide and beyond. *Asian EFL Journal*, 7(3), 5-8.
- Otur, E. (2017). *Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin Türkçe öğretimine uyarlanması* (Yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Özkurt, C. (2016). *Yabancı dil öğretimi sürecinde iletişimsel dil öğretim yönteminin uygulanabilirliği konusundaki öğretmen görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Pali, A., & Rando, A. R. (2020). Suggestopedia method application based on sasando instrumental music in optimizing reading comprehension skills. *Jurnal Ilmiah Pendidikan Dan Pembelajaran*, 4(3), 522-528. Retrieved from <https://ejournal.undiksha.ac.id/index.php/JIPP/article/view/28216>
- Parupalli, R.S. (2018). Eclectic approach in English language teaching: a comprehensive study.

- ACADEMICIA: *An International Multidisciplinary Research Journal*, 8(10), 1-18. doi: 10.5958/2249-7137.2018.00055.1.
- Pratiwi, D. I., Anggraeni, C. W., Tristiana, N. E., Amumpuni, R. S. & Sholikhah, M. (2023). Integrating task-based learning and ICT in reading and writing classes in hybrid setting. *Journal of Educational Research and Evaluation*, 7(2), 294-305.
- Putra, M. A., Fridayanto, D., Aji, B. P., Karim, S. A. & Sudiro, S. (2022). Enhancing EFL learners' speaking skills through the audio-lingual method. *Journal of English Language and Pedagogy*, 5(1), 30-38.
- Rahman, M. (2012). Grammar Translation method (gtm): an effective and feasible method in Bangladeshi context. Department of English and Humanities, BRAe University, Dhaka, Bangladesh.
- Rahmatillah, K. (2019). Communicative language teaching (CLT) through role play and task-based instruction. *Journal of Linguistic and English Teaching*, 4(2), 161-177.
- Rakrak, M. (2022). Towards eclecticism: A hybrid product-process approach to the teaching of EFL writing. *Journal of Language Teaching*, 2(9), 1-9. <https://doi.org/10.54475/jlt.2022.010>
- Ramadhan, I., Nanda, L. S., Alfiona, P. R. Nejed, W. S. (2022). English education development effort with a communicative language teaching (CLT) approach method. *DIAJAR: Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran*, 1(1), 106-115.
- Reddy, P. S. (2012). Importance of English and different methods of teaching English. *Journal of Business Management & Social Sciences Research (JBM&SSR)*, 1(3), 25-28.
- Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). *Language Teaching – approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ruiz de Zarobe, Y., Sierra, J. M., & Gallardo del Puerto, F. (2011). *Content and foreign language integrated learning: contributions to multilingualism in European contexts*. Bern, Switzerland: Peter Lang.
- Sari, I. P. & Sinurat, J. (2021). Improving students' vocabulary mastery by using audio-lingual method on grade VIII students of smpnegeri 4 pematang siantar. *Journal of Classroom Action Research (JCAR)*, 1(1), 1-7.
- Sarifa, N. (2020). Enhancing EFL learners' English proficiency and intelligence by implementing the eclectic method of language teaching. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 11(1), 103-113.
- Sasi, A. S., Haga, T. & Chen, H. Y. (2020). Applying the silent way in teaching Japanese language to university students in Taiwan. *World Journal of Education*, 10(3), 160-169. doi.org/10.5430/wje.v10n3p160
- Setiyadi, A. B. (2020). *Teaching English As A Foreign Language*. Yogyakarta: Graha Ilmu.
- Sharpe, A. E. 2018. An evaluation of the audio-lingual method. *International Forum of Teaching and Studies Journal*, 5(2), 1-12.
- Singh, C. K. S., Singh, H. K. S., Singh, T. S. M., Tek, E., Ong, Yunus, M. M., Rahmayanti, H., Ichsan, I. Z. (2021). Review of research on the use of audio-visual aids among learners' english language. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(3), 895-904.
- Shintani, N. (2011). A comparative study of the effects of input-based and production-based instruction on vocabulary acquisition by young EFL learners. *Language Teaching Research*, 15(2), 137-158. <https://doi.org/10.1177/1362168810388692>
- Sholeh, M. B. (2020). Implementation of task-based learning in teaching English in Indonesia: benefits and problems. *Journal of Language and Literature* 15(1), 1-9.
- Snow, M. A. (2001). Content-based and immersion models for second and foreign language teaching. *Teaching English as second or foreign*, (3. Baskı), Eds. Marianne Celce-Murcia, 303-318.
- Suwarno, T. S., Retnowati, N., & Sundari, H. (2023). Exploring teacher's implementation of audio lingual method, challenges, and techniques for improving student's vocabulary mastery. *English Journal*, 17(1), 23-31. <https://doi.org/10.32832/english.v17i1.8891>
- Tamura, E. T. (2006). Concepts on the methodology of teaching English. *The Economic Journal of*

- Takasaki City University of Economics*, 48(3), 169-188.
- Thamarana, S. & Andhra Pradesh, V. (2015). A critical overview of communicative language teaching. *International Journal of English Language, Literature and Humanities*, 3(5), 90-100.
- Tonia, A., & Ganta, G. (2015). the Strengths and Weaknesses of Task Based Learning (Tbl). *Scholarly Research Journal For Interdisciplinary Studies*, 3(16), 2760–2771. www.srjis.com
- Uçak, S. (2016). Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 65-80.
- Qing-xue, L. & Jin-fang, S. (2007). An analysis of language teaching approaches and methods —effectiveness and weakness. *US-China Education Review*, 4(1), 69-71.
- Qasserras, L. (2023). Systematic review of communicative language teaching (CLT) in language education: a balanced perspective. *European Journal of Education and Pedagogy*, 4(6), 17-23.
- Vandergrift, L., & Goh, C. C. M. (2012). Teaching and learning second language listening: Metacognition in action. New York, NY: Routledge
- Yılmaz, Mehmet ve Doyumgaç, İbrahim (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi öğretmenlerinin Türkçe öğretim yöntemleri hakkındaki görüşleri. *International Journal Of Language Academy*, 6(2), 263–280.
- Yuliani, S. (2020). Teaching reading comprehension through direct method to the eighth grade students of the state junior high school 44 of Palembang. *SMART Journal*, 9(2), 98 – 107.
- Walia, D. N. (2012). Traditional teaching methods vs. CLT: a study. *Frontiers of Language and Teaching*, 3, 125-131.
- Wang, X. (2009). Second language theories and their influences on EFL in China. *English Language Teaching*, 2(4), 149-153.
- URL bağlantıları
<https://sanako.com/the-silent-way-the-hidden-power-of-silence-for-language-teachers>
<https://www.fluentu.com/blog/educator/silent-way-teaching-method/>
<https://www.edugo.ai/blog/direct-method>

BÖLÜM 6

DİLLER İÇİN AVRUPA ORTAK BAŞVURU METNİ VE DİL ÖĞRETİMİ

Ömer Faruk İPEK¹

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı Avrupa Konseyi (AK) tarafından ortaya konulan Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninin (D-AOBM, 2001) içeriğini incelemek, yıllar içerisinde Avrupadan başlayarak dünyada dil öğretimi üzerine ne gibi etkiler bıraktığını, yabancı dil öğretim programlarını ve materyallerini hangi boyutlarda şekillendirdiğini ortaya koymaktır. Ayrıca, uzun yıllar boyu tüm dünyada ortak dil (lingua franca) olarak kullanılan İngilizceyle birlikte, son yıllarda artan göç ve uluslararasılaşma yolunda emin adımlarla ilerleyen Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılan çalışmalar, D-AOBM kapsamında incelenecektir.

Son yüzyılda dünya düzeninin küresel bir boyut kazanmış, internet, teknoloji ve sosyal medya kullanımı bütün dünyayı etkisi altına almıştır. Ayrıca, yoksulluk ve savaşlar sonucu insanların daha huzurlu ve konforlu bir hayat istemeleri sonucu kitlesel göçler artmış, farklı coğrafyalarda ve ülkelerde yaşayan insanlar arasında daha fazla kültürel etkileşime girme isteği oluşmuştur. Avrupa birliğinin kurulması ve genişlemesi ve fiziksel sınırların zamanla ortadan kalkması gibi nedenler de farklı bir dil öğrenmeyi ihtiyaç haline getirmiştir. Bu nedenle, etkili iletişim kurmak, kolay uyum sağlamak ve karşılıklı anlamayı güçlendirmek için ortak dil olarak kullanılan İngilizceyi ya da gidilen ülkenin dilini öğrenmek zaruri hale gelmiştir. Bu zorunluluk, dil öğretiminde bir standardizasyon ihtiyacını doğurmuştur. Bu durum sonucunda, dil bilme yeterliğini standart hale getiren D-AOBM hazırlanmıştır. D-AOBM’in ilk defa 2001 yılında ortaya çıktığı, sonrasında 2018 ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, theipekk@gmail.com; ORCID iD: 0000-0003-1921-3332

KAYNAKLAR

- Abi Maryo, F. A. (2021). The Issues of the Implementation of CEFR in Indonesia. *Aplinesia Journal of Applied Linguistics Indonesia*, 5(1), 18-22.
- Akat, N. (2022). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinlerinin diller için Avrupa ortak başvuru metnine uygunluğu (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Alderson, J. C. (2007). The CEFR and the need for more research. *The Modern Language Journal*, 91(4), 659-663.
- Arslan, R. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan yaratıcı yazma etkinliklerinin incelenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi).
- Aytan, T., Göksel, A., & Günaydın, Y. (2021). 2020 Diller İçin Avrupa Ortak Çerçeve metninde (CEFR) dinleme becerisi: ölçekler ve kazanımlar. *Journal Of History School*, (L1), 1192-1220.
- Bonnet, G. (2007). The CEFR and education policies in Europe. *Modern Language Journal*, 91(4), 669-672.
- Byrnes, H. (2007). Developing national language education policies: Reflections on the CEFR. *The Modern Language Journal*, 91(4), 679-685.
- Çelik, N., & Başutku, S. (2020). 2018 (CEFR) Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi yeni açıklamalar metninde okuma becerisine yönelik incelemeler. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 5(1), 91-118.
- Çelik, S., Kırkgöz, Y., İrgin, P., Çopur, D., Erbay Çetinkaya, Ş., Kurt, M., ... & Göktürk-Tüney, N. (2022). Translating the CEFR Companion Volume (2020) into Turkish: The Real Experience Unraveled. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 17(4), 274-293.
- Council of Europe. (2001). Common European Framework of Reference for Languages. Learning, teaching, assessment. Cambridge: Cambridge University
- Dalgaç, S. N., Tüm, G., & Temür, N. (2023). The curriculum of teaching Turkish as a foreign language in the light of CEFR. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(4), 2035-2056.
- Demirdöven, G. H. (2021). 2020 Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi (CEFR) metninde bulunan dilbilgisel yeterliklerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö10), 339-351.
- Demirel, İ. F., & Yılmaz, M. Y. (2021). Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe öğretiminde gazete kullanımı. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 99-112.
- Doyumgaç, I. (2022). *The Effect of Activities Based on Generative Transformational Linguistics on Writing Correct Sentences Skills for Learners of Turkish as a Foreign Language* (Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi (Turkey)).
- Fişekcioğlu, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve edebiyat metinleri. *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi dil politikası-kültür-yöntem-teknoloji*, (İçinde, s. 113-130)(Köksal D., Uruk E., Ulum Ö G., Ed.), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Geçici, F. (2022). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarında yazma etkinlikleri: Yazmayı nasıl öğretiyoruz?. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 15-35.
- Gökdayı, H. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi ve kalıp sözler. *Electronic Turkish Studies*, 11(19), 379-394.
- Hamarathl, E. (2023). Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki tartışmacı metinlerin incelenmesi (YEE B2-C1 Ders Kitabı Örneği). *Sakarya Dil Dergisi*, 1(1), 57-72.
- Hulstijn, J. H. (2007). The shaky ground beneath the CEFR: Quantitative and qualitative dimensions of language proficiency. *The Modern Language Journal*, 91(4), 663-667.
- İlbiği, D. (2023). Yeni İstanbul ve Headway ders kitaplarının yazma yaklaşımları bakımından karşılaştırılması (Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi).

- İpek, Ö. F., & Eğilmez, N. İ. (2023). Evaluation of English and Turkish language teaching textbooks according to CEFR criteria. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 372-390.
- Khair, A. H. M., & Shah, P. M. (2021). ESL teachers' perceptions on the implementation of CEFR in Malaysian primary schools: Issues and challenges. *Journal of Advances in Education Research*, 6(1), 31-48.
- Kochkina, O. (2023). Opportunities and Problems arising while using CEFR in Developing ESP Courses (May 28, 2024). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4622222>
- Köçer, N., & Ökten, C. E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından kültür okuryazarlığı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(2), 674-688.
- Maden, A., & Özgen, A. (2023). Yabancılar Türkçe öğretimi setlerinde dil kullanım alanları: Yedi İklim A1-A2 örneği. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 165-183.
- McNamara, T. (2011). Managing learning: Authority and language assessment. *Language Teaching*, 44(4), 500-515.
- Mutlu, H. H., & Set, G. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan C1 seviye ders kitaplarındaki kültür unsurlarının incelenmesi (Yabancılar için Türkçe-İstanbul yabancılar için Türkçe). *Dil Dergisi*, 1(171), 91-108.
- Nagai, N., & O'Dwyer, F. (2011). The actual and potential impacts of the CEFR on language education in Japan. *Synergies Europe*, 6, 141-152.
- North, B. (2007). The CEFR illustrative descriptor scales. *The Modern Language Journal*, 91(4), 656-659.
- North, B. (2020). Trolls, unicorns and the CEFR: Precision and professionalism in criticism of the CEFR. *Journal Research and Practice*, 2, 8-24.
- Öncül, E. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan yazma etkinliklerinin diller için Avrupa ortak başvuru metni kapsamında değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir).
- Oryaşın, U. (2023). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Tamamlayıcı Cilt ile Önceki Sürümün Karşılaştırılması. *100 Soruda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, 25-36.
- Piccardo, E., & North, B. (2019). *The action-oriented approach: A dynamic vision of language education*. Bristol, UK: Multilingual Matters.
- Piccardo, E. (2020). The Common European Framework of Reference (CEFR) in language education: Past, present, and future. *TIRF: Language Education in Review Series*, 15, 1-13.
- Saygılı, T. (2022). Yabancılar Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesinde sanal gerçeklik kullanımına dair izlenim çalışması. 8. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi*, 142-156.
- Sözer, B., & Pilanci, H. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Avrupa Ortak Başvuru Metni Hakkındaki Düşünceleri. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 6(1), 85-102.
- Şimşek, R., & Erdem, İ. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi ve kazanım ilişkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 280-289.
- Tomak, B. (2021). Evaluation of the "Speaking" Component of a Curriculum Applied in a School of Foreign Languages: An Action Research in a State University in Turkey. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 33-51.
- Tosun, F. Ü., & Glover, P. (2020). How Do School Teachers in Turkey Perceive and Use the CEFR?. *International Online Journal of Education and Teaching*, 7(4), 1731-1739.
- Tosuncuoğlu, İ., & Peaci, D. (2019). The Common European Framework of Reference for languages (CEFR) and English preparatory programs in Turkey. *Electronic Turkish Studies*, 14(1), 713-722.
- Türkel, A., & Çetinkaya, M. (2022). Yabancı dil Türkçe ders kitaplarında etkinlik türleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 910-939.
- Türkiye Maarif Vakfı (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi programı. İstanbul
- Westhoff, G. (2007). Challenges and opportunities of the CEFR for reimagining foreign language pedagogy. *The Modern Language Journal*, 91(4), 676-679.

BÖLÜM 7

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE OKUMA BECERİSİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Gülan KALI¹

“İkra!: Oku!” (Kur’an-ı Kerim, Alak, 1-5)

GİRİŞ

İnsana bahşedilmiş muazzam bir yeti olan dil; aynı zamanda insanoğlunu diğer canlılardan ayıran çok yönlü, sistematik ve gelişmiş kodlar bütünüdür. Bu kodlar anlama (dinleme-okuma) ve anlatma (konuşma-yazma) becerilerinde karşı tarafa aktarılan veya karşı taraftan alınılan sözlü veya sözsüz iletiler şeklinde olabilmektedir. İnsanlık tarihinden bu yana yaşayan veya yaşamayan tüm dillerin kendi içerisinde oluşturulmuş dilsel kodlara sahip olduğu söylenebilir. Bu dilsel kodlar kimi zaman yazı, söz veya sese dayalı olduğu gibi; kimi zaman da jest, mimik ve ünlemlere dayalı olabilmektedir. Anlama becerilerinden olan okuma ise; yatay veya dikey bir çizgisellikle uzlaşa sonucu oluşturulmuş şekil, sembol veya harf sistemleri ile meydana gelen kodların birtakım zihinsel süreçlerle alıcı tarafından alınması şeklinde ifade edilebilir. İlgili alanyazında da benzer şekilde okuma “yazar tarafından görsel uyarıcı biçiminde kodlanan anlamın, okuyucunun aklında bir anlam çıkarmasını sağlayan bir etkileşim” (Kaya- lan, 2000, s. 12); “yazar ve okur arasındaki aktif ve etkili bir iletişimi gerekli kılan dinamik bir anlam kurma süreci” (Akyol, 2006, s. 29) olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte zihinsel beceriler aktif olarak kullanıldığından, okuma okurun/alıcının dil ve düşünme becerilerinin geliştirilmesinde, sözcük dağarcığının artma-

¹ Arş. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD., gulankali@mu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-8930-5342

KAYNAKLAR

- Açık, F. (2008). *Türkiye’de yabancılarla Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu, 27–28 Mart, Gazimağusa/ Kuzey Kıbrıs.
- Aksan, D. (1998). *Her yönüyle dil, ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akyol, H. (2006). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728–749.
- Arcı, A. F. (2018). *Okuma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-470.
- Balci, A. (2016). *Okuma ve anlama eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Barın, E. (2004). Yabancılarla Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 19-30.
- Biçer, N. (2017). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ana dilinin etkisi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(14), 41-58.
- Candaş Karababa, Z. C. (2009). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve karşılaşılan sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 265-277.
- CEFR (2020). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme – Tamamlayıcı cilt*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çelik, H., & Sur, E. (2024). Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıkları Üzerine Bir İnceleme. *International Journal of Language Academy*, 11(45), 499-513.
- Derman, S. (2010). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğreniminde karşılaştıkları sorunlar. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29, 227-247.
- Er, O., Biçer, N. & Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılarla Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Grabe, W. & Stoller, F. (2002). *Teaching and researching reading*. Harlow: Pearson Education.
- Günay, D. (2003). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- İpek Eğilmez N. (2023). Okuma becerisinin temel kavramları. N. İpek Eğilmez & N. Çağlayan Dilber (Ed.), *Türkçe eğitiminde temel kavramlar içinde* (ss.79-98). Akademisyen Kitabevi.
- Kara, M., İpek, S., & Başutku, S. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde B2 düzeyindeki deyimlerin öğretimine yönelik bir izlenim örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 5(1), 1-15.
- Kayalan, M. (2000). *Etkili ve hızlı okuma sanatı*. İstanbul: Alfa Basım Yayım-Dağıtım.
- Kıymaz, M. S. & Doyumğaç, İ. (2020). Okuma eğitiminde ölçme ve değerlendirme. M. N. Kardaş (Ed.), *Okuma eğitimi içinde* (ss. 321-324). Ankara: Pegem Akademi.
- Krashen, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Kurudayıoğlu, M. (2011). Zihinsel ve fiziksel bir süreç olarak okuma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 15-29.
- Linn, R.L. & Gronlund N.E. (1995). *Measurement and assesment in teaching*. Upper Saddle River: Printice-Hall Inc.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri I: Okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özkaya, P. G. (2024). Yabancı/İkinci dil öğretiminde dijital ölçme-değerlendirme. M. Durmuş, U. Başar & Ö. Çangal (Ed.), *Dijital Çağda Yabancılarla Türkçe Öğretimi içinde* (ss.191-219). Nobel Yayıncılık.
- Şen, Ü. & Boylu, E. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğretenlerin üstbilisel okuma stratejilerini kullanırma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(60), 223-239.
- Tekin, H. (2004). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Ünlü, H. (2011). Türkiye’de ve dünyada Türkçenin yabancılarla öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri”. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 1(1), 108-116.
- Wolf, M. (2017). *Proust ve mürekkep balığı: Okuyan beynin bilimi ve hikâyesi*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- YEE (2015). *Yedi iklim Türkçe öğretim seti (A1-C2)*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık.

BÖLÜM 8

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİNLEME BECERİSİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Handan ÇELİK¹

Aradığın ışık kendi içindedir...

Her kitap yarımındır. Kitabı insanlık yazar. Ne mutlu ona bir hece ekleyebilene...

Cemil MERİÇ

GİRİŞ

Yabancı dil öğreniminde dinleme becerisi, dilin doğal ve akıcı bir şekilde kullanımını sağlayan en kritik yetkinliklerden biridir. Dinleme, dil öğrenme sürecinin temel taşlarından biri olarak kabul edilir ve diğer dil becerilerinin gelişimine de doğrudan katkı sağlar. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dinleme eğitimi, öğrencilerin dil yeterliliklerini artırmak ve iletişimde etkin olmalarını sağlamak açısından büyük bir önem taşır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinde öğrencilere dinleme becerilerinin kazandırılması, kültürel ve dilsel farkındalıklarının artmasına yardımcı olur. Dinleme eğitimi, öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri dilsel durumlara hazırlanmasını sağlar ve dilin günlük kullanımına dair kalıcı bilgiler sunar. Böylece öğrenciler, hem akademik hem de sosyal ortamlarda daha etkili ve kendine güvenerek iletişim kurabilirler. Dinleme sadece sözcükleri duymaktan öte, anlamın kavranmasını, konuşmacının niyetinin ve duygularının algılanmasını içeren bir beceridir. Dolayısıyla yabancı dil öğretiminde dinleme becerilerinin geliştirilmesi, dil öğrenenlerin dilde yetkin olmalarına, o dili konuşanlarla doğal ve akıcı bir iletişim kurabilmelerine olanak tanır. Ayrıca, dinleme, diğer dil becerilerinin – okuma, yazma ve konuşma – gelişimini de destekler, çünkü dilin temel yapısını ve kullanımını anlamak, bu becerilerin her birinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlar.

¹ Arş. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD., handancelik@mu.edu.tr ORCID iD: 0000-0003-1125-5386

1. Dilruba'nın mezun olduğu üniversite	a. Almanya
2. Dilruba'nın iş başvurusu yaptığı pozisyon	b. 1957
3. Dilruba'nın görüşme talep ettiği kişi	c. Kendinizden bahseder misiniz?
4. Dilruba'nın Almanya'da yaptığı iş	ç. 5 ay sonra
5. Dilruba'nın yüksek lisans yaptığı ülke	d. Almanca, Arapça, İngilizce
6. Dilruba'nın tercüman olarak çalıştığı süre	e. Turist rehberi
7. Şirketin kuruluş yılı	f. İngilizce
8. Dilruba'nın ileri düzeyde bildiği diller	g. Kaynakları müdürü
9. Ercan Bey'in Dilruba'ya sorduğu soru	h. Almanca tercümanı
10. Dilruba'nın evlenme planı yaptığı zaman	ı. İstanbul Üniversitesi
	i. 5 yıl

KAYNAKLAR

- Anderson, A. & Lynch, T. (1988). *Listening*. Oxford University Press.
- Bodie, G. D., Worthington, D. L., & Gearhart, C. C. (2013). The listening styles profile-revised (LSP-R): A scale revision and evidence for validity. *Communication Quarterly*, 61(1), 72-90.
- Brownell, J. (2015). *Listening: Attitudes, principles, and skills* (Subscription). Routledge.
- Buck, G. (2001). *Assessing listening*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CEFR (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- CEFR (2020). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme – Tamamlayıcı cilt*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Cross, J. (2011). Metacognitive instruction for helping less-skilled listeners. *ELT journal*, 65(4), 408-416.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-286.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 331-352.
- Field, J. (2008). Revising segmentation hypotheses in first and second language listening. *System*, 36(1), 35-51.
- Gilakjani, A. P., & Sabouri, N. B. (2016). The significance of listening comprehension in English language teaching. *Theory and Practice in Language Studies*, 6(8), 1670.
- Goh, C. (1998). How learners with different listening abilities use comprehension strategies and tactics. *Language Teaching Research* 2(2):124-147.
- Goh, C. (1997) Metacognitive awareness and second language listeners. *ELT Journal* 51 (4). 361-369.
- Güneş, H. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme eğitimi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 6(3), 198-207.
- Homouda, A. (2013). An investigation of listening comprehension problems encountered by Saudi students in the EL listening classroom. *International Journal of academic Research in Progressive Education and Development*, 2(2), 113-155.

- İpek, Ö. F., & Eğilmez, N. İ. (2023). Evaluation of English and Turkish language teaching textbooks according to CEFR criteria. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 372-390.
- Kalı, G., & Coşkun, M. V. (2022). İki dilli ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatımlarının söz dizimi ve anlam bakımından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 11(2), 741-753.
- Keçik, İ. & Uzun, L. (2004). Türkçe sözlü ve yazılı anlatım. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Krashen, S. D. (1996). The case for narrow listening. *System*, 24(1), 97-100.
- Kurita, T. (2012). Issues in second language listening comprehension and the pedagogical implications. *Accents Asia*, 5(1), 30-44.
- Melanlıoğlu, D. (2015). Yabancı öğrenciler için dinleme becerisine yönelik üstbilişsel dereceli puanlama anahtarı. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 391-404.
- Nichols, R. G., & Stevens, L. A. (1957). *Are You Listening?*. McGraw-Hill Book Company
- O'malley, J. M., Chamot, A. U., & Küpper, L. (1989). Listening comprehension strategies in second language acquisition. *Applied linguistics*, 10(4), 418-437.
- Nunan, D. (2002). Listening in language learning. *Methodology in language teaching: An anthology of current practice*, 238-241.
- Oxford, R. L. (1993). Research update on teaching L2 listening. *System*, 21(2), 205-211.
- Richards, J. C. (2008). *Teaching listening and speaking from theory to practice*. Cambridge University Press.
- Rost, M. (2005). *L2 listening*. Handbook of research on second language teaching and learning/Lawrence Erlbaum.
- Rost, M. (2011). *Teaching and researching listening*. Harlow: Pearson.
- Rost, M. (2014). Listening in a multilingual world: the challenges of second language (L2) listening. *The International Journal of Listening* (28), 131-148.
- Temur, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 29, 303-319.
- Vandergrift, L. (1997). The comprehension strategies of second language (French) listeners: A descriptive study. *Foreign language annals*, 30(3), 387-409.
- Vandergrift, L. (2004). Listening to learn or learning to listen?. *Annual review of applied linguistics*, 24, 3-25.
- Wolvin, A. D. , & Coakley, C. G. (1996). *Listening* (5th ed.). New York: McGraw-Hill Book Company

BÖLÜM 9

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA BECERİSİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Hatice GÜNEŞ¹

“Kullarıma söyle: Sözün en güzelini söylesinler.”

(Kur'an-ı Kerim, İsrâ, 53)

GİRİŞ

Başta dil olmak üzere insan vücudunda yer alan diğer bazı uzuvların devreye girmesi ile oluşan seslerin belli bir anlamı ifade etmesi sonucunda konuşma meydana gelir. Dünya üzerinde konuşulan hemen hemen her dilin, kendine mahsus özel seslere sahip olduğu söylenebilir. Farklı dillere ait söz konusu sesler; o dili diğer dillerden ayıran veya onu farklı bir dil hâline getiren en önemli unsurlardan biridir. Kısaca ifade etmek gerekirse bireylerin duygu, düşünce, his ve taleplerini kendi dillerinde mevcut olan bir kısım seslerle çeşitli muhataplarına iletmeleri işlevi konuşma olarak adlandırılabilir. Sözlü iletişimin temelinde yer alan konuşma; insana özgü bir yeti olarak bilişsel, duyuşsal ve fiziksel özellikleri bulunan dört temel dil becerisinden biridir.

Konuşma becerisi; insana ihsan edilmiş mucizevi bir yeti olarak kabul edilir. Farklı kavim veya milletlerin sesi değişik şekillerde kullanmaları, farklı dillerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Kişinin doğduğu çevrede edindiği dil becerisi, onun ana dili olarak adlandırılır. Bireyin ana dilinden farklı olan dil, yabancı dildir. Dil becerileri içinde ilk elde edilen veya kazanılan yeti, dinleme becerisidir. Bilindiği gibi anne karnında başlayan dinleme edinimini, doğumdan sonra konuşma ediniminin kazanılması takip eder. İnsan, öncelikle doğduğu çevrede

¹ Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi AD., hatice.altunkaya@adu.edu.tr , ORCID iD: 0000-0003-4498-194X

Konuşma becerisinin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilk önce yapılacak işlem hangi kazanımların ölçüleceğinin tespit edilmesi ve kapsamın belirlenmesidir. Kapsam doğrultusunda ölçme ve değerlendirme ilkeleri dikkate alınarak konuşmaya yönelik ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Acat, B., & Demiral, S. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 313, 312-329. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10366/126878>
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunikkefd/issue/2774/37170>
- Aksan, D. (2013). *Söylem çözümlemesi*. Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Altunkaya, H., & Boylu, E. (2020). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere yönelik motivasyon engelleri ölçeği: Türkçeye uyarlama çalışması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 186-203. <https://doi.org/10.35675/befdergi.515725>
- Ameen, H. M., & Uslu Üstten, A. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma kaygısı üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 6(1), 18-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uluturkad/issue/83096/1431248>
- Bachman, L. F. (1990). Modern language testing at the turn of the century: Assuring that what we count counts. *Language Testing*, 17(1), 1-42. <https://doi.org/10.1177/026553220001700101>
- Bachman, L. F., & Palmer, A. S. (1996). *Language testing in practice*. Oxford University Press.
- Bozkurt, B. Ü., & Arıca-Akkök, E. (2019). Ana dili Türkçe olan konuşucular için konuşma becerisi değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi. *Elementary Education Online*, 18(1), 416-436. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.527649>
- Brown, H. D. (2004). *Language assessment: principles and classroom practices*. Pearson Education Inc. https://evelintampubolon.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/09/h-_douglas_brown_-_language_assessment.pdf
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied linguistics*, 1(1), 1-47. <https://academic.oup.com/applij/article-abstract/1/1/1/181953?redirectedFrom=fulltext>
- Çelik, M. E. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisi ve etkinlik örnekleri. Ülker Şen (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi* içinde (s.95-117), Pegem Yayıncılık.
- Çetin, F., & Basım, H. N. (2010). İzlenim yönetimi taktiklerinde öz yeterlilik algısının rolü. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 35,255-269. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erciyesiibd/issue/5892/77936>
- Göçen, G., & Okur, A. (2020). Dil öğretim kuramları ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak yöntem ve teknikler. H. Karatay (Ed.), *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı* içinde (ss. 130). Pegem Akademi
- Göçer, A. (2015). Temel dil becerilerinin geliştirilmesinde dil bilgisi öğrenme alanının yeri, işlevi ve öğretimi: Bütünlük ilkesi ve tümevarım yöntemi ekseninde tematik bir yaklaşım. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 233-242. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/22.gocer.pdf>
- Göçer, A. (2015). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 21-36. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/321320>
- Harmer, J. (2007). *How to teach English*. Pearson Education Limited.
- Kocayanak, D., & Topçu Tecelli, N. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisini değerlendirme ölçütleri. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*38, 245-

267. <https://doi.org/10.20427/turkiyat.1267689>
- Kocayanak, D., & Topçu Tecelli, N. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisini ölçme sürecinde kullanılan teknikler. *Turkish Studies – Education*, 19(1), 95-115. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.70559>
- Krashen, S. (1982). *Principles and practice in second language acquisition*. Pergamon Press.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2021). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme tamamlayıcı cilt*. Avrupa Konseyi. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/04144518_CEFR_TR.pdf
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma öz yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 162(162), 269-290. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue/21489/230355>
- Ur, P. (2009). *A Course in language teaching: Practice and theory*. Cambridge University Press.
- Vardal Ocaklı, Ş. (2008). *İletişimsel yaklaşım ile konuşma becerisinin öğretimi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.

BÖLÜM 10

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE YAZMA BECERİSİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Ersoy TOPUZKANAMIŞ¹

GİRİŞ

Yazma; bireyin düşüncelerini, duygularını, yaşadıklarını, düşündüklerini... ifade edebileceği iki kanaldan biridir. İnsan yaşamı boyunca birçok yaşantı elde eder ve bu yaşantılar onun zihninde bir yer edinmeye başlar. Bir süre sonra bu birikimlerin aktarılması ihtiyacı doğar. Bu ihtiyaç da ya konuşma ya da yazma eliyle başka kişilere hitap etmek suretiyle giderilir. Geçmişte yazmayı temel düzeyde kullanan insanlar bu amaçla birbirlerine pusulalar, mektuplar yazmış; orta ve üst düzeyde kullananlar ise edebiyatın daha zor ve karmaşık türlerini seçerek metin üretmiştir. Günümüz insanını düşünürsek pusula veya mektubun yerini mesaj, ileti, gönderi gibi türlerin aldığını; bunun yanında edebiyat türlerinin yanına başka türlerin eklendiğini görebiliyoruz. Geçmişten günümüze bir karşılaştırma yapacak olursak hem temel düzey hem orta ve üst düzeyde yazmanın kullanım sıklığının ve yaygınlığının arttığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Pek çok insanın sosyal medya hesaplarından – kimi zaman kendi adını da gizleyerek – birçok düşüncüyü, eleştiriyi, protestoyu... dile getirdiğini, hatta bazen akıl ve mantık dışı düşünceler ileri sürüp hatta yalan yanlış yönlendirmeler yaptığını, bu işlerden çeşitli meblağlarda para kazandıklarını da gözlemliyoruz. Kısacası yazma eskiye göre hayatımızda çok daha geniş bir yer işgal etmeye başlamıştır.

Kimi zaman bu şekilde bir dile getirme ihtiyacından değil, zorunluluktan da yazılabilir. Nitekim mesleği yazmayla ilgili olan pek çok insan sayılabilir: avukat,

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD.,
ersoytopuzkanamis@gmail.com , ORCID iD: 0000-0002-0997-6013

KAYNAKLAR

- Adalar Subaşı, D. (2010). TÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarında hata analizi. *Dil Dergisi*, 148, 7-16.
- Arslan, M., & Klicic, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar: Bosna Hersek örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 169-182.
- Asiltürk, B. (2011). *Yazılı Anlatım Metin İnceleme ve Oluşturma*. İkaros Yayınları.
- Bağcı, H., & Başar, U. (2013). Yazma eğitimi. İçinde M. Durmuş & A. Okur (Ed.), *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı* (ss. 309-331). Grafiker.
- Bayazıt, Z. Z. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin yaptıkları sözdizimi hatalarının incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 130-140.
- Boylu, E. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen temel seviyedeki İranlı öğrencilerin yazma problemleri. *Zeitschrift für die Welt der Türken – Journal of World of Turks*, 6(2), 335-349.
- Boylu, E., Güney, E. Z., & Özyalçın, K. E. (2017). Yanlış çözümlene yaklaşımına göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen B1 seviyesi öğrencilerinin yazılı anlatımlarının değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education*, 5(3), 184-202. <https://doi.org/10.18298/ijlet.1812>
- Büyükkiz, K. K., & Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümlene yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- Covino, W., & Jolliffe, D. (2014). Rhetoric: How Is Meaning Constructed in Context? İçinde E. Wardle & D. Downs (Ed.), *Writing About Writing: A College Reader* (ss. 318-346). Bedford / St. Martin's.
- Cullington, M. (2014). Texting and Writing. İçinde E. Wardle & D. Downs (Ed.), *Writing About Writing: A College Reader* (ss. 774-782). Bedford / St. Martin's.
- Çakır, İ. (2010). Yazma becerisinin kazanılması yabancı dil öğretiminde neden zordur? *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 165-176.
- Çelik, H., & Biçer, İ. A. (2018a). *ESOGÜ TÖMER Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma ve yazma kulüp çalışmaları B2* (E. Karademir & A. Koç, Ed.). Yade.
- Çelik, H., & Biçer, İ. A. (2018b). *ESOGÜ TÖMER Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma ve yazma kulüp çalışmaları C1* (E. Karademir & A. Koç, Ed.). Yade.
- Çetin, D. (2017). Dil becerileri – anlatma (konuşma ve yazma becerileri). İçinde H. Develi, C. Yıldız, M. Balcı, İ. Gültekin, & D. Melanlıoğlu (Ed.), *Uygulamalı Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi el kitabı* (ss. 359-423). Kesit.
- Erol, H. F. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi. İçinde F. Yıldırım & B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kuramlar-yöntemler-beceriler-uygulamalar* (ss. 177-218). Pegem.
- Genç, H. N. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma eğitimi bağlamında yazım ve noktalama. *Dil Dergisi*, 168(2), 31-42.
- İnan, K. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen İranlıların yazılı anlatımlarının hata analizi bağlamında değerlendirilmesi. *Journal of Turkish Studies*, 9(Volume 9 Issue 9), 619-649. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.7319>
- Kartallıoğlu, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Bosna-Hersek Tuzla Üniversitesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarının değerlendirilmesi. *X. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı*, 797-801.
- Kartallıoğlu, N., & Topuzkanamış, E. (2021). Bir yanlış çözümlenmesi araştırması: Yabancı öğrenciler neyi yanlış yazıyor? *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 38-55. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1032364>
- Nişanyan, S. (2024, Temmuz 11). *tektst*. Nişanyan Sözlük, <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/tektst>.

- Özdemir, E. (2012). *Anlatım Sanatı*. Bilgi Yayınevi.
- Özdemir, V., & Yazıcı, M. H. (2017). Araplara Türkçe öğretiminde alfabe sorunu: İskenderiye örneği. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2(1), 55-70.
- Selvikavak, E. (2006). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ileri düzeydeki öğrencilerin paragraf yazma becerisini geliştirme üzerine bir uygulama* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Strasser, E. (2014). Writing What Matters: A Student's Struggle to Bridge the Academic/Personal Divide. İçinde E. Wardle & D. Downs (Ed.), *Writing About Writing: A College Reader* (ss. 199-205). Bedford / St. Martin's.
- Şahin, E. Y. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki ek yanlışları. *Tarih Okulu Dergisi*, XV, 433-449.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), 325-339.
- Şengül, K., & Yılmaz, B. (2011). Suriyeli ortaokul öğrencilerinin yazma becerilerinin değerlendirilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 71-83.
- Topuzkanamış, E. (2018a). Osmanlı Dönemi İlk Modern İdadi Programlarında Türkçe Eğitimi: 1892 Yılı Örneği. *Tarihin Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19, 185-226.
- Topuzkanamış, E. (2018b). Osmanlı Dönemi İlk Modern İptidaiye ve Rüştüye Programlarında Türkçe Eğitimi 1891 Yılı Örneği. *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, 43, 247-280.
- Topuzkanamış, E. (2022). History of Turkish language education in the process of educational modernisation of Ottoman: from the 1770s to 1890s. *Paedagogica Historica*, 58(4), 447-465. <https://doi.org/10.1080/00309230.2020.1838577>
- Uzdu Yıldız, F., & Çetin, B. (2020). Errors in written expressions of learners of Turkish as a foreign language: A systematic review. *Dil ve Dilbilimi Çalışmaları Dergisi*, 16(2), 612-625. <https://doi.org/10.17263/jlls.759261>
- Wardle, E., & Downs, D. (2014). *Writing About Writing: A College Reader*. Bedford / St. Martin's.
- Yılmaz, F., & Bircan, D. (2015). Türkçe Öğretim Merkezi'nde okuyan yabancı öğrencilerin yazılı kompozisyonlarının yanlış çözümleme yöntemine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*, 3(6), 113-113. <https://doi.org/10.18033/ijla.189>

BÖLÜM 11

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Merve SUROĞLU SOFU'

GİRİŞ

Dil bilgisi, bir dilin yapı ve kurallarını inceleyen bir bilim dalı olarak, dilin doğru şekilde öğrenilmesi ve kullanılabilmesi için temel bir unsurdur. Chomsky (1965), dil bilgisini, “bireyin zihinsel bir yeti olarak dilin kurallarını öğrenip uygulayabilmesini sağlayan mekanizma” olarak tanımlar. Bu tanım, dil bilgisinin, dilin kurallarının bilinmesinin ötesinde, dilin işlevsel kullanımı için gerekli olan zihinsel bir süreç olduğunu vurgular. Saussure (1916) ise dil bilgisini, bir dilin yapısal unsurlarını ve işleyiş sistemlerini açıklayan bir çerçeve olarak ele alır. Saussure, dilin bir sistem olduğunu ve bu sistemin belirli kurallar çerçevesinde işlediğini belirtir. Bu kurallar, dilin anlam taşıyan bir iletişim aracına dönüşmesini sağlar.

Türkçe, sondan eklemeli yapısıyla diğer dillerden ayrılan, karmaşık fakat sistematik bir gramer yapısına sahiptir (Göksel & Kerslake, 2005). Türkçenin bu yapısal özellikleri, dil bilgisi öğretimi açısından büyük bir zorluk oluşturabilir. Dil bilgisi kurallarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler tarafından doğru bir şekilde kavranabilmesi için dilin yapısal özelliklerine özgü eğitim yöntemlerinin geliştirilmesi önemlidir. Özellikle ünlü uyumu, eklerin işlevselliği, cümle yapısı, zaman ve kip kullanımı gibi temel dil bilgisi konularının öğretimi, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerinde kritik bir rol oynar (Aksan, 2007; Büyükkız & Hasırcı, 2013).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Rektörlük Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, mervesuroglu@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-9101-8211

KAYNAKLAR

- Akbaş, F. (2016). Sürekli uygulamanın dil bilgisi öğretimindeki rolü. *Dil Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları*, 3(3), 88-102.
- Aksan, D. (2007). *Türkçenin grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Anderson, N. J. (2002). The role of metacognition in second language teaching and learning. *ERIC Digest*.
- Arslan, M., & Kılıç, E. (2015). Dil bilgisi eğitimi süreçleri: Bosna Hersek örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 169-182.
- Aydın, H. (2013). *Türkçe öğretiminde dil bilgisi eğitimi ve yöntemler*. Eğitim Yayınevi.
- Bağcı, H., & Başar, U. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi etkinlikleri. *Yabancı Dil Eğitim Dergisi*, 15(3), 310-325.
- Bayat, N. (2014). The effect of metacognitive strategy training on writing skills. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 152, 131-136.
- Büyükkiz, K. K., & Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. MIT Press.
- Çakır, E. (2019). Dijital araçların dil bilgisi öğretiminde kullanımı. *Teknoloji Destekli Dil Eğitimi Dergisi*, 4(2), 55-70.
- Çakır, İ. (2010). Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi becerisi: Sorunlar ve çözümler. *Dil ve Eğitim Dergisi*, 28, 165-176.
- Demir, T., & Aydın, Z. (2020). Grupla çalışmanın yabancı dil öğrenimine katkısı. *Yabancı Dil Eğitimi Araştırmaları*, 6(3), 101-115.
- Demircan, Ö. (2018). *Dilbilgisi ve Türkçe öğretimi üzerine*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı dil öğretimi: Dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası* (7. baskı). Pegem Akademi.
- Erol, H. F. (2016). Türkçe eğitimi ve dil bilgisi öğretimi üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Türk Dili Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 233-258.
- Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American Psychologist*, 34(10), 906-911.
- Göksel, A., & Kerslake, C. (2005). *Turkish: A comprehensive grammar*. Routledge.
- Göçer, A. (2014). *Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretiminin yeri ve önemi*. Beta Yayınları.
- Kartallıoğlu, N. (2015). Türkçe öğretiminde dil bilgisi yaklaşımları. *Uluslararası Türk Dili Konferansı Bildirileri*, 3(1), 50-65.
- Kaya, M. (2015). Türk kültürüne ait metinlerin yabancı dil öğretiminde kullanımı. *Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(4), 305-320.
- Nunan, D. (2004). *Task-based language teaching*. Cambridge University Press.
- Özbay, M. (2012). *Türkçe öğretimi el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özdemir, B. (2017). Konuşma odaklı etkinliklerin dil bilgisi öğretimine etkisi. *Dil ve Kültür Araştırmaları*, 8(1), 78-92.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2. baskı). Cambridge University Press.
- Saussure, F. de. (1916). *Course in general linguistics*. McGraw-Hill Education.
- Selvi, Y. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde dil bilgisi etkinlikleri*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Sönmez, H. (2018). Dil bilgisi hatalarının düzeltilmesi ve öğrenmede kalıcılık. *Dilbilim ve Eğitim Çalışmaları*, 7(1), 23-37.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe ve yazım sorunları. *Uluslararası Türkçe ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 325-339.

- Topuzkanamış, E. (2021). Dil bilgisi öğretiminde etkileşimsel yaklaşımlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 25, 38-55.
- Türk Dil Kurumu. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretim rehberi*. TDK Yayınları.
- Uzdu Yıldız, Ö., & Çetin, D. (2020). Türkçe dil bilgisi eğitiminde güncel yaklaşımlar. *Türkçe Eğitim Dergisi*, 8(1), 50-78.
- Wardle, E., & Downs, D. (2014). *Writing about writing: A college reader* (3. baskı). Bedford/St. Martin's.
- Yıldırım, R. (2021). Gerçek yaşam materyalleriyle dil bilgisi öğretimi. *Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 123-138.
- Yıldız, C. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde dil bilgisi: Yeni yöntemler ve yaklaşımlar. *Türk Dil Kurumu Akademik Yayınları*, 12(4), 97-115.
- Yılmaz, A. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi: Temel düzey örnekleri. *Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 45-60.

BÖLÜM 12

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SÖZ VARLIĞI ÖĞRETİMİ VE UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Hilal GÜRLER¹

GİRİŞ

Ana dili eğitiminde olduğu gibi yabancı dil öğretiminin temeli de anlama (dinleme, okuma) ve anlatma (konuşma, yazma) becerilerinin geliştirilmesine dayanır. Dil bilgisine ağırlık verilerek öğretimin yapıldığı daha önceki dönemlerde kelime öğretimi ve buna bağlı olarak da dil öğretiminde güçlükler yaşanmıştır. Bunun önüne geçilmesi ise dil becerilerinin geliştirilmesi ve söz varlığı öğretiminin sağlanması ile mümkün olacaktır. Sözlükte yabancı dil; “1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili” (TDK, 2009, s. 2102) şeklinde tanımlanmaktadır. Her ne kadar ana dili eğitimiyle benzer yönleri bulunsun da yabancı dil öğretimi farklı bir alandır. Bu yüzden alanlar arasındaki ayrımın iyi bir şekilde yapılması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin niteliği açısından önemlidir. Türkçenin içinde doğup büyümüş bir çocuğa verilecek söz varlığı öğretimiyle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir öğrenciye verilecek söz varlığı öğretimi arasında büyük farklılık bulunmaktadır. Eğitim ve uygulamaların da buna göre şekillenmesi gerekmektedir.

SÖZ VARLIĞININ TANIMI VE KAPSAMI

Söz varlığı (İngilizce “vocabulary”, Fransızca “vocabulaire”, Almanca “vocabulary”) Türkçe Sözlük’te “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” (TDK, 2009, s. 1807) şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla bu durum söz varlığının alan yazında

¹ Dr., Türkçe Eğitimi, gurlerhilalturkce@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7553-1143

KAYNAKLAR

- Akçınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanımı üzerine bir araştırma* (Tez No: 278095) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil-ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aksan, D. (2018). *Türkçenin sözcük varlığı*. Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (2014). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü 1-2*. İnkılap Yayınları.
- Barın, E. (2003). Yabancılarla Türkçenin öğretiminde temel söz varlığının önemi. *TÜBAR*, 13, 311-317.
- Baş, B. (2006). *1985-2005 yılları arasında çocuk edebiyatı sahasında yazılmış tahkiyeli metinlerin söz varlığı üzerine bir araştırma* (Tez No: 191152) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Batur, Z., & Özçelik, M. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimde aktif kelime hazinesinin geliştirilmesi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi (Future Visions Journal)*, 3(2), 1-17. DOI: 10.29345/futvis.79
- CEFR (2013). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- CEFR (2020). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, öğretme ve değerlendirme – Tamamlayıcı cilt. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Çeçen, M. A. (2007). *Yabancılarla Türk atasözlerinin öğretiminde sıralamaya ilişkin bir deneme*. Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi, 22-23 Kasım 2007.
- Çelik, H., & Fırat, H. (2020). Çocuk Hikâye ve Romanlarında Çocuk Gerçekliği: Sevim Ak Örneği. *International Journal Of Turkish Literature, Culture, Education*, 9(1). S94-109.
- Çotuksoken, Y. (1992). Bir dilin sözcük varlığı. *Varlık* 987, 11.
- Elçin, Ş. (1993). *Halk edebiyatına giriş*. Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Basım/Yayımlar/Tanıtım.
- Göçen, G., & Okur, A. (2016). Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı ve yaygınlığı. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 447-476.
- Gökdayı, H. (2008). Türkçede Kalıp Sözler. *Bilig*, 44, 89-110.
- Gürler, H., & Yıldız, M. (2024). Doğan Kardeş dergisinin söz varlığı üzerine bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, 53(242), 969-996. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.1226031>
- Güzel, A., & Barın, E. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Akçağ Yayınları.
- Hatipoğlu, V. (1981). *Türk dilinde ikileme*. TDK Yayınları.
- Hengirmen, M. (2007). *Deyimler sözlüğü*. Engin Yayınları.
- Hengirmen, M. (2009). *Dilbilgisi ve dilbilim terimleri sözlüğü*. Engin Yayınları.
- Karadağ, Ö. (2005). *İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kelime hazinesi üzerine bir araştırma* (Tez No: 160509) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Karadağ, Ö. (2013). *Kelime öğretimi*. Kriter Yayıncılık.
- Karataş, A. G., & Çerçi, A. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin etkinlik algılarına yönelik bir inceleme. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 49-74.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil bilgisi terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Maden, S., & Dincel, Ö. (2015). Informal öğrenme yaklaşımının yabancı dil olarak Türkçe sözcük öğretimine etkisi. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(206), 30-53.
- Memiş, M. R. (2018). Kelime hazinesi ve yabancı dilde kelime öğretimi üzerine. *Turkish Studies*, 13(19), 1273-1289.
- Özdemir E (2000). Erdemin Baş Dil. Bilgi Yayınevi.
- Özdemirel, A. Y., & Dilidüzgün, Ş. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce ders kitaplarındaki sözcüklerin kullanım sıklığı bağlamında değerlendirilmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları*, 9(16), 1464-1505. DOI: 10.26466/opus.467804

- Pilav, S. (2008). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma* (Tez No: 218471) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Serin, N. (2017). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitapları ile bu kitapları kullanan öğrencilerin söz varlığının karşılaştırılması* (Tez No: 485700) [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Şenyiğit, Y., & İnce, B. (2015). YTÖ “Yeni Hitit” kitabındaki sözcük öğretimine bağlam temelli bir bakış. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 965-979.
- Tekin, A. (1995). Edebiyatımızda isimler ve terimler. *Ötüken Yayınları*.
- Toklu, M. O. (2018). *Dilbilime giriş*. Akçağ Yayınları.
- Tüfekçioğlu, B. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sözcük öğretimi – temel kavramlar ve uygulamalar. (Ed. Yılmaz, Y. ve Çangal, Ö.). *Yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi 2: yabancılara Türkçe öğretimi. Fenomen Yayıncılık & RumeliYA Yayıncılık*.
- Türkben, T. (2012). *Ömer Seyfettin hikâyelerinde söz varlığı* (Tez No: 323351) [Yüksek lisans tezi, Bozok Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Türkçe Sözlük (2009). TDK Yayınları.
- YEE (2024). Yunus Emre Enstitüsü. <https://www.yee.org.tr> Erişim Tarihi: 22.04. 2024
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G., & Yılmaz, Y. (2006). *Kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. Pegem A Yayınları.
- Zülfikâr, H. (1991). *Terim sorunları ve terim yapma yolları*. TDK Yayınları.

BÖLÜM 13

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Mahir KAVUN¹

Saatler boyunca başka saatleri bekleriz.

E. M. Cioran, Çürümenin Kitabı, s. 68

GİRİŞ

Eğitim sonucunda çıktıkların belirlenebilmesi için ölçme işlemine başvurulur. “Ölçme bir bakıma tanımlama veya saptamadır. Bir başka deyişle nesne veya nesnelerin ölçülecek özellik bakımından düzeyini belirlemek, bu özellik bakımından bir düzey tespit edilmişse tespit edilen bu düzeyin sayı veya sembollerle ifade edilmesidir” (Tuncer, 2006, s. 1). Eğitim, bir süreçtir ve bu sürecin etkililiğinin tespit edilmesi için başvurulan ölçme işlemi, mevcut uygulamaya/uygulamalara devam edilmesi ya da yol haritasının belirlenmesi açısından uygulayıcılara yol gösterir. Ayrıca ölçme işleminin sonucu, öğren(i)cilere kazandırılması amaçlanan bilgi ve becerilerin gerçekleşme düzeyleriyle birlikte eğitim sürecindeki uygulamaların ne derecede etkili olduğunun saptanması hususunda ipucu verir.

Yukarıdaki açıklamalarda da görüldüğü üzere ölçmenin mevcut durumu, sayı veya sembollerle ifade edilmesi olduğu söylenebilir. Başka bir ifade ile ölçme işlemi, ölçülmek istenilen hususla ilgili bir standartlaştırma ve somut hâle getirme işlemidir. İlgililer ölçme işleminden elde edilen sonuçlardan hareketle çeşitli çıkarımlarda bulunabilir, mevcut durumu değerlendirebilir, gelecekte yapılması gerekenleri planlayarak uygulamaya koyabilirler.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD., mahirkavun@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-1319-5145

de gereken önemin verilmesi, ölçme ve değerlendirme sürecini de olumlu yönde etkileyecektir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilecek ölçme araçları şu şekildedir: boşluk doldurma testleri (metinle bağlantılı), boşluk doldurma testleri (bağımsız), çoktan seçmeli testler (metinle bağlantılı), çoktan seçmeli testler (bağımsız), doğru-yanlış testleri, eşleştirme testleri, sözlü yoklama (bağımsız konuşma, karşılıklı konuşma), var-yok testleri ve yazılı yoklama. Alan yazınındaki çalışmalara ek olarak bazı ölçme araçları, (boşluk doldurma testleri (metinle bağlantılı), boşluk doldurma testleri (bağımsız), çoktan seçmeli testler (metinle bağlantılı)) parantez içinde belirtilen ifadelerle birlikte farklı birer ölçme aracı olarak değerlendirilmiştir. Bunun en temel nedeni, bu ölçme araçlarının (örneğin, metinle bağlantılı olması hususunun) öğrencilerin dil yeterliklerini tespit etmekte önemli olduğunun düşünülmesidir.

Çalışmanın 3. bölümünde üzerinde durulan konu ise dil becerilerine göre ölçme araçlarının dağılımı olmuştur. Burada belirtilen ölçme araçları kullanılabileceği gibi günümüzdeki gelişmeler ışığında (örneğin, yapay zekâ kullanılarak çeşitli ölçme araçları eklenmesi de mümkündür.

Çalışmanın 4. bölümünde Seviye Tespit Sınavları, Kur Bitirme Sınavları ve Türkçe Yeterlik Sınavlarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu sınavlar, genel hatlarıyla tanıtılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın alan yazınına katkı sunması beklenmektedir.

KAYNAKLAR

- Çetin, B. (2010). Bilişsel alan davranışlarının ölçülmesi. M. Gömleksiz, & S. Erkan içinde, *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (2. baskı) (s. 67-142). Nobel Yayın Dağıtım.
- Er, O., Biçer, N., & Bozkırlı, K.Ç. (2012). Yabancılar Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69. DOI: 10.7884/teke.51.
- Erkuş, A. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. F. Yıldırım, & B. Tüfekçioğlu içinde, *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (kuramlar – yöntemler – beceriler – uygulamalar)* (s. 367-390). Pegem Akademi.
- <https://bayburt.edu.tr/uploads/.media/D1253A90850B4A378218274CA23C4B5B.pdf> (Erişim tarihi: 30.07.2024).
- Kızılaslan Tunçer, B. (2015). Boşluk doldurma testlerinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeylerini belirlemede kullanılabilirliği. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı*, 318-324.
- Köse, D. (2008). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınavların hazırlanması ve uygulanması. *Dil Dergisi*, 139, 36-47.
- Örge Yaşar, F. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme. A. Şahin

- çinde, *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (kuramlar, yaklaşımlar, etkinlikler) (2. baskı)* (s. 619-653). Pegem Akademi.
- Özdemir, S., & Eke, H. (2023). Yabancılara Türkçe öğretiminde uygulanan a1 ve a2 kur sınavlarının madde yazma ilkeleri açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 365-380.
- Tuncer, M. (2006). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme (2. baskı)*. Akış Yayınevi.
- Turgut, M., & Baykul, Y. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme (5. baskı)*. Pegem Akademi.
- Yedi İklim Türkçe ders kitabı b1 (2015). Ed: Erol Barın, Şaban Çobanoğlu, Şeref Ateş, Mustafa Balcı, Cihan Özdemir. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Yedi İklim Türkçe ders kitabı b2 (2015). Ed: Erol Barın, Şaban Çobanoğlu, Şeref Ateş, Mustafa Balcı, Cihan Özdemir. Türkiye Diyanet Vakfı.
- Yedi İklim Türkçe ders kitabı c1 (2015). Ed: Erol Barın, Şaban Çobanoğlu, Şeref Ateş, Mustafa Balcı, Cihan Özdemir. Türkiye Diyanet Vakfı.

BÖLÜM 14

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ İLE İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

Hilal GÜRLER¹

Selçuk GÜRLER²

GİRİŞ

Küreselleşen dünyamızda yaşanan hızlı gelişmelerin etkisiyle ülkeler ve insanlar arasındaki etkileşim artmıştır. Buna bağlı olarak insanların yeni bir dil öğrenmeleri de ihtiyaç hâline gelmiştir. Dünya çapında öğrenilmek istenen diller arasında yer alan Türkçeyi de öğrenen kişi sayısı günden güne artmaktadır. Yükseköğretim Kurumunun verilerine göre 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı 301.694'tür (YÖK, 2023). Yabancıların Türkçeye olan ilgisinde eğitimin yanında Türkiye'nin tarihi ve doğal güzellikleri, iş imkânı, evlilik, Türkçe dizi – film ve şarkılar, sosyal medya uygulamaları, ticaret gibi nedenler söylenebilir. Çağ ve Bölükbaş (2021, s. 75) da Türkiye'nin eğitim-öğretim, ekonomi, politika vb. alanlardaki girişimlerinin etkisiyle yabancılar Türkçe öğretiminin yurt dışında geniş kitlelere ulaştığını ve Türkçeye olan taleplerin gittikçe arttığını ifade etmiştir. Son yıllarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde iletişim ve kültür aktarımı önem kazanan bir diğer konudur. Bu noktada özellikle Türkçe öğretimi yapan kurum ve kuruluşların iyi bir dil eğitimi imkânı sunması gerekmektedir. Çünkü iyi bir dil eğitimi insanların iletişim konusunda kendine güvenmesini, doğru ve etkili bir şekilde dili kullanmasını ve dil öğrenmede süreklilik kazanmasını sağlar (Çelik, 2023, s.369).

Türkler tarih boyunca çok çeşitli alanlarda yaşamış ve çok sayıda toplumla ilişki içinde bulunmuştur. Bununla birlikte Türkçe de geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin tarihine bakıldığında ise resmî anlamda

¹ Dr., Türkçe Eğitimi, gurlerhilalturkce@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-7553-1143

² Okutman, Yunus Emre Enstitüsü, selcuk.gurler@yee.org.tr, ORCID iD: 0009-0004-0367-9589

KAYNAKLAR

- Aslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(4), 107-133.
- Çağ, H. D., & Bölükbaş Kaya, F. (2021). Türkçenin yurt dışında yabancı dil olarak öğretimine genel bir bakış. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(1), 74-101. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.42>
- Çelik, H. (2023). Dil eğitimi ile ilişkili diğer disiplinlerden geçmiş kavramlar. İpek Eğilmez, N. Çağlayan Dilber, N. (Ed.) *Türkçe eğitiminde temel kavramlar* içinde Ankara: Akademisyen Yayınevi.
- Dil Bilimi Sitesi (2024). TÖMER ve dil merkezleri. <http://www.dilbilimi.net> Erişim Tarihi: 20.04.2024
- Durmuş, M., & Okur, A. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayınları.
- Dursun, M. E., Gün, M., Şengül, M., & Şimşek, R. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 455-476.
- Halitoğlu, V. (2022). Türkçe öğretiminin dünü bugünü. (ed. Elif Aktaş ve Vedat Halitoğlu). *Dünyada Türkçe öğretimi (kuram, durum, uygulama, sorun ve çözümler)*. Nobel Yayınları.
- Köse, D., & Özsoy, E. (2020). Türkiyede yabancılara Türkçe öğretiminin otuz yılı: 1990-2020. *Turkophone*, 7(2), 27-54.
- MEB (2024). <https://www.meb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 01.04.2024
- Şahin, M. M. (2022). Activities of the presidency for Turks Abroad and Related Communities within the scope of Turkish language teaching. *Turkophone*, 9(3), 97-110. <https://dx.doi.org/10.55246/turkophone.1130650>
- Şahin, N. (2023). Türkçenin ikinci / yabancı dil olarak öğretiminde temel kavramlar ve bilgiler. (ed. Semra Alyılmaz, Onur Er ve Nurullah Şahin). *Türkçenin ikinci / yabancı dil olarak öğretimi* (s. 1-32). Duvar Yayınları.
- TİKA (2024). <https://tika.gov.tr/> Erişim tarihi: 26.04.2024
- Türkiye Maarif Vakfı (2024). <https://turkiyemaarif.org/uploads/files/TanitimKataloguTR.pdf> Erişim tarihi: 25.04.2024
- TYDÖP (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretim Programı*. Türkiye Maarif Vakfı Yayınları.
- YÖK (2023). Uyuşma göre öğrenci sayıları. <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim tarihi: 03.03.2024
- YTB (2024). <https://ytb.gov.tr/> Erişim tarihi: 26.04.2024
- Yunus Emre Enstitüsü (2024). <https://www.yee.org.tr/tr> Erişim tarihi:28.04.2024

BÖLÜM 15

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GÜNCEL SORUNLAR

Ahmet Cihan BULUNDU¹

GİRİŞ

Bilginin dolaşımdaki yayılma hızına yetişilemediği dünyada en etkili araç olarak varlığını sürdüren dil; aynı zamanda herhangi bir kültürün maddi ve manevi bütün birikimlerinin yüzyıllar içinde düşünsel süzgeçlerden geç(iril)erek son aşamada yansıtıldığı araç olarak ayrı bir güce de sahiptir.

Birçok tanımını bulunan dil, yaşantının temel belirleyicilerinden biri durumdadır. “Dil, gerçek dünyanın dilin saymaca birimleri ile yeniden kurulmasıdır. Dili oluşturan ses ve söz, yeryüzündeki tüm insan başarılarının temelini oluşturur. Ses ve söz insana, gerçekler dünyasından ayrı ve onun yasalarına bağlı olmayan, bütünüyle toplumsal saymacalardan oluşan bir dünya kurma olanağı sunar” (Karaağaç, 2012: 37). Dil, kavramsal olarak Ergin (2008)’de farklı boyutlardadır: doğaldır, belirli kurallara sahiptir, canlıdır, gizli anlaşmalar düzenidir ve ses oluşumlu toplumsal bir kurumdur.

DİL VE KÜLTÜR

Dil ve kültür iletişimsel boyutlarıyla sürekli bir alışveriş içerisinde varlıklarını korurken dilini ve kültürünü dünyaya egemen kılarak devletini, milletini ve kültürünü ön plana çıkarmak isteyen devletler geçmişte olduğu gibi günümüzde de çeşitli yöntemler denemektedirler. Bu yöntemler genel olarak iyi niyet ve kötü niyet temelli olarak değerlendirilmektedir. Bunlara en önemli örnek yayılmacılıktır; buna koşut olarak asimilasyon destekli uygulamalar düşünüldüğünde

¹ Dr. Öğr. Üyesi; Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi AD./TÖMER, acbulundu@adiyaman.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6014-4984

KAYNAKLAR

- Abuammar, R. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretiminde program sorununun öğretim sürecine yansıması*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılar Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumunda sunulan bildiri. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Kıbrıs.
- Aksan, D. (1975). Anadili. *Türk Dili*, 31(285), 423-434.
- Aktaş, E. ve Halitoğlu V. (Editörler). (2021). *Dünyada Türkçe Öğretimi* (Kuram, Durum, Uygulama, Sorun ve Çözümler) Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akyürek, H. M. (2021). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Journal of International Social Research*, 14(79).
- Alshirah, M. (2013). Arap kökenli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altunkaya, H. (2021). Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretmek: sorunlar ve çözüm önerileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Özel Sayısı, 16, 1-33. <https://doi.org/10.35675/befdergi.830898>
- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3).
- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Bağdaş, F. Ş. (2011). *Hava harp okulunda öğrenim gören yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Barın, E. (2004). Yabancılar Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30.
- Barın, E. (2009). Yabancılar Türkçe öğretimi amacıyla yazılan “Ecnobilere Mahsus” Elifbâ Kitabı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, s.27: 121-136.
- Başar, U. (2018). Afganistan’da yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine güncel bir değerlendirme. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 3(1), 1-20.
- Başar, U. ve Akbulut, E. (2016). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Öğrenen İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Tiflis Türk Kültür Merkezi Örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 5(2).
- Bulundu, A. C. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde seviyelere göre öncelikli söz varlığı-Derlem temelli bir uygulama – Yayımlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Bülbül, A. ve Güven, Z. Z. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dilbilgisel Kaynaklı Güçlüklerin Belirlenmesi. *Journal of International Social Research*, 10(52).
- Can, U. (2023). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (14), 263-290.
- Chang, Wen-Chia. (2016). *Tayvan’da yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Council of Europe. Council for Cultural Co-operation. Education Committee. Modern Languages Division (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://assets.cambridge.org/052180/3136/sample/0521803136ws.pdf](https://assets.cambridge.org/052180/3136/sample/0521803136ws.pdf)
- Çangal, Ö. (2021). Cezayir’de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 210-227.
- Çelik, M. E. (2021). Bosna-Hersek’te Türkçe öğretiminin güncel durumu. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 108-128.

- Çiftçi, Ö. ve Demirci, R. (2018). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili bir KAYNAKLAR denemesi. *Turkish Studies*, <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13725>
- Çolakoğlu, A. V. (2021). *Lübnan'da Türkçe öğretiminde karşılaşılan güçlükler ve çözüm önerileri*. Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında yabancı dil öğretimi*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Doğan, B. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde MEB öğretmenlerinin yaşadıkları zorluklar (Esenyurt örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri enstitüsü, Çanakkale.
- Durmuş, M. (2019). *Dil Öğretiminde Öğretici Yeterlilikleri ve Pedagojik Muhakeme Becerisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Emin Avcı, F. Z. (2018). *Temel seviyede seçmeli ders olarak Türkçe öğrenen yabancıların karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri: Tunus örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Er, O., Biçer N., Bozkırlı, K. Ç. 2012. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İlgili Alan Yazını Işığında Değerlendirilmesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, c.1. s.2: 51-69.
- Ercilasun, A. B. (2010). *Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Erdem, C. (2015). *Polonyadaki Türkoloji bölümlerinde Türk dili ve edebiyatı eğitimi ve öğrencilerin Türkçe becerileri*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılar Türkçe öğretimiyle ilgili bir KAYNAKLAR denemesi, *Turkish Studies*, 4(3), 888-938. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.709>
- Erdem, İ. (2021). Ana Dili Edinimi ve Öğrenimi., M. Alver ve Ü. Süğümlü (Editörler). Kuram ve uygulamada dünyada ana dili öğretimi. Birinci Baskı. Anı Yayıncılık, ss. 2-18.
- Gordeladze, İ. (2017). *Gürcü öğrencilerin yazma becerileri (Batumi Şota Rustaveli Devlet Üniversitesi Türkoloji bölümü örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Göçen, G. (2016). *Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı*. Doktora tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Göçer, A., Tabak, G. ve Coşkun, A. (2012). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi KAYNAKLARsı. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 32, 73-125.
- Gül, A. (2019). *Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemlere dair öğretmen görüşleri: Ankara örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Güleç, E. ve Özdemir, M. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde KAYNAKLAR çalışması I. *Çukurova Araştırmaları*, 6(1), 1-24. <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.43139>
- Güleç, E. ve Özdemir, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde KAYNAKLAR çalışması II. *Çukurova Araştırmaları*, 7(1), 31-56. <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.43178>
- Gürbüz, R. ve Güleç, İ. (2016). Türkiye'de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.
- Hengirmen, M. (1993). *Almanlara Türkçe öğretimi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hoşca, F. (2020). Sudan'da Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Zorluklar. *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, c.3. s.1: 77-87. https://tscorpus.com/wp-content/uploads/2016/05/TS_Corpus_Herkes_Icin_Turkce_Derlem.pdf
- İltar, L. (2014). *Yabancılar Türkçe öğretiminde Arapça-Türkçe ortak kelimeler yardımıyla etkinlik geliştirme ve uygulama (Mısır örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kafalı, Ş. (2022). *Türkçenin yabancı dil olarak uzaktan öğretiminde anlama becerilerinde yaşanan*

- sorunlar ve çözüm önerileri. Yüksek Lisans Tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Kahriman, R., Dağtaş, A., Çağoğlu, E ve Ateşal, Z. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi KAYNAK-LARsı. *Türk Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 80-132.
- Kalın Salı, M. (2018). *Yunan öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları zorluklar*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kara, A. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe ve Rusça öğretiminde kullanılan program ve ders kitaplarının karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin dil bilgisi*. Akçağ Yayınları.
- Karababa, Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. c.42. s.2: 265-277.
- Kirik, E. (2018). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine Tespitler ve Teklifler: Sudan-Kur'an-ı Kerim ve İslami Bilimler Üniversitesi Örneği. Osman Köse ve Esra Kirik (Editörler). *Bilimsel Araştırmalarda Yeni Yaklaşımlar 1*. Ankara: Berikan Yayınevi, ss. 319-340.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 575.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Memiş, M. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminin güncel sorunları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Mirici, İ. H. (2017). Avrupa dilleri öğretimi ortak çerçeve programı ve Avrupa dil portfolyosu nedir? <http://adp.meb.gov.tr/nedir.php>
- Moralı, G. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1426-1449.
- Mutlu, H. H., Gümüş, E. (2021). Akademik çalışmalara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan güncel sorunlar. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(25), 829-853.
- Oğraş, İ. (2019). *Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenim sürecine yönelik öğretmen görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Ormanşahin, A. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar* (Üsküp örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Ömerustaoğlu, Ç. (2023). *Yabancılara Türkçe öğretiminde dinamik güç öğretmen*. Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Özbay, M. (2010). *Türkçe öğretimi yazıları*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özkan, B. (2019). Yabancı dil öğretiminde derlem kullanımı ve sözcük öğretimi., Okur, A. ve Göçen, G. (Editörler). *Türkçenin sözcük öğretimi*, Nobel Akademik Yayıncılık, ss. 347-372.
- Öztürk, T. (2015). *Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğretmenlerin öz yeterlik algı ve tutumları*. Doktora Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Ramanenkava, A. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil ihtiyaçlarının belirlenmesi: Belarus örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sarıçoban, A. (2012). *Yabancı Dil Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sarıçoban, A. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Metodolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Stefan, C. A. (2013). *Romanya'da Türkçe öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şahin, Ç. Kurudayıoğlu, M. Tunçel, H. ve Öztürk, Y.A. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Lisans Düzeyinde Verilen Yabancılara Türkçe Öğretimi (YTÖ) Dersine Yönelik Özyeterlik Algıları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 36-45.
- Şen, F. (2019). *Öğretici görüşlerine göre sığınmacı öğrencilere Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi: Kayseri ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *Uluslararası Türkçe*

- Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), 325-339.
- TDK, (2011). Büyük Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tutku, G. Y. (2019). *Araplara Türkçe öğretimi: Günlük konuşma kılavuzu örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Türkben, T. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- TYDÖP (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretim programı. Türkiye Maarif Vakfı Yayınları.
- Uzdu Yıldız, F., ve Kahhaleh, H. (2022). Yurt Dışında Türkçe Öğrenen Yabancıların Konuşma Becerisinde Karşılaştıkları Zorlukların Analizi (Sistemantik Derleme). *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 5(2), 76-91.
- Yağcı, G. (2017). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Belarus Örneği. *Belleten*, 191-199.
- Yağmur, K. (2006). Batı Avrupa'da Türkçe öğretiminin sorunları ve çözüm önerileri. *Dil Dergisi*, (134), 31-48.
- Yağmur, K. (2013). Dil öğretiminde anadili, ikinci dil ve yabancı dil kavramları. Durmuş, M. ve Okur, A. (Editörler). *Yabancılar Türkçe öğretimi el kitabı*. Grafiker Yayıncılık.
- Yaman, Y. E. (2020). *Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenleri süreçte karşılaştıkları sorunlar ve Türkçe öğrenmelerinin sosyal hayatlarına yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.